Regionaalministri käskkirja „Maakondlike arenduskeskuste tegevuste elluviimise toetuse andmine" seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käskkiri kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel. Käskkirjaga kehtestatakse toetuse andmise tingimused väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (edaspidi *VKE*d) majanduskasvu ja konkurentsivõime tugevdamiseks kõigis Eesti maakondades ning piirkondlike erinevuste vähendamiseks teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekuses, töökohtade pakkumises, ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete teadmismahukuses ja lisandväärtuses ning tootlike töökohtade paiknemises.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021−2027 (edaspidi *rakenduskava*) raames läbi viidud „ei kahjusta oluliselt" analüüs ei tuvastanud, et käskkirjaga hõlmatud sekkumised põhjustaks olulist kahju keskkonnaeesmärkidele, toetatavad tegevused arvestavad ja panustavad kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisse. Sellest tulenevalt puudub vajadus täiendavate leevendusmeetmete kehtestamiseks.

Käskkirjas märgitud tegevused on kooskõlas EL põhiõiguste hartas nimetatud põhiõigustega ja puuetega inimeste konventsiooni väärtustega. Põhiõiguste harta ja puuetega inimestega konventsiooni arvestamise kontroll-leht on leitav seletuskirja lisas 1 ja riskihindamise tabel on leitav seletuskirja lisas 2.

Eelnõuga sätestatakse toetuse andmise tingimused ja menetlemise kord ning elluviija ja rakendusüksuse õigused ning kohustused.

Käskkiri on suunatud maakondlikes arenduskeskustes pakutava nõustamisteenuse toetamiseks ja VKEde võimekuse kasvatamiseks nutika spetsialiseerumise, tööstuse kolmikpöörde ja ettevõtluse valdkonnas.
VKEde mõiste on defineeritud Euroopa Komisjoni grupierandi määrus (EL) nr 651/2014 I lisa artiklis 2.

Toetuse andmisel tuginetakse Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (edaspidi TAIE) ja vastava maakonna arengustrateegia eesmärkidele, arvestades käskkirjas nimetatud horisontaalseid põhimõtteid. Meetme tegevuste elluviimise tulemusena suureneb VKEde konkurentsivõime kõigis Eesti maakondades, vähenevad piirkondlikud erinevused teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekuses, töökohtade pakkumises, ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete teadmismahukuses ja lisandväärtuses ning tootlike töökohtade paiknemises.
Käskkirja eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalarengu osakonna regionaalpoliitika talituse peaspetsialist Tea Treufeldt (tel 58 851 479, tea.treufeldt@agri.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilise ekspertiisi tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kohalike omavalitsuste poliitika osakonna KOV õigusvaldkonna juht Martin Kulp (tel 5885 1442, martin.kulp@agri.ee).

2. Eelnõu ja võrdlev analüüs

Käskkiri koosneb 16 punktist ja käskkirja lisast 1.

Punkt 1. Reguleerimisala

Käskkirjaga reguleeritakse rakenduskava poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a)(iii) „VKEde kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, muu hulgas tootlike investeeringute kaudu“ meetme nr 21.1.3.5 „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“ sekkumise nr 21.1.3.51 „VKEde teadlikkuse kasvatamine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes“ ning erieesmärk (a)(iv) „Aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtluse oskuste arendamine“ meetme nr 21.1.4.1 „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“ sekkumise nr 21.1.4.11 „VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes“ rakendamiseks toetuse andmise tingimusi ja korda.
Eelnõus ja seletuskirjas on läbivalt kasutatud uuendatud sekkumiste nimetusi lähtuvalt novembris 2023 Rahandusministeeriumi koostatud eelnõust „Perioodi 2021–2027 Ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja kinnitamine“, mis esitati 2023. aasta detsembris ametlikule kooskõlastusringile ning seejärel esitatakse valitsusele kinnitamiseks. Sekkumiste nimetusi on võrreldes esialgse meetmete nimekirjaga täpsustatud, et seada sekkumiste fookusesse VKEde toetamine maakondlikes arenduskeskustes.
Tööstusliku ülemineku all mõistetakse tööstuses rakendatava kolmikpöörde ehk digitaliseerimise, automatiseerimise, kestlike majandusmudelite ja innovatsiooni rakendamise tulemusena kasvanud tootlikkust.

Mõlemad käskkirjaga reguleeritud sekkumised on suunatud väljapoole Tallinna linna. Sihtpiirkonna põhjenduse selgitus on leitav punktis 3 ning seletuskirja peatüki 4 punktis 2.

Toetusest on välistatud lisaks käskkirja punktis 1.2 alapunktides 1 kuni 11 nimetatud tegevusvaldkondadele ka alapunktis 12 nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058 artiklis 7 mainitud tegevused ja tegevusvaldkonnad.

Käskkirja punktis 1.2 alapunktides 1 kuni 11 on välja toodud välistatud tegevusvaldkonnad EMTAK tegevuskoodi alusel. Välistused on igas õigusaktis eraldi kokku lepitavad. Tavapärased välistused on:

- eetiliste kaalutluste tõttu, milleks on näiteks hasartmängud, tubakatootmine;
- kaalutluste tõttu, et teatud valdkondades pole vajalik riigil sekkuda – turg toimib või pole selles valdkonnas riigi sekkumine vajalik/põhjendatud;
- EL ühtekuuluvuspoliitika vahendite puhul on seatud piirangud põllumajandusele, kuna põllumajandussektorile on eraldi ühtse põllumajanduspoliitika toetused.

Samuti võib piirata valdkondi, kui raha on vähe ja vaja on konkreetselt sihtida vahendid sinna, kus nad on kõige mõjusamad.
Käskkirja punktis 1.2 alapunktis 12 viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058 artiklile 7, millega piiratakse Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi vahendite kasutamine teatud tegevusvaldkondades ja tegevusteks nagu näiteks tubaka ja tubakatoodete valmistamine, töötlemine ja turustamine, fossiilkütused, jäätmemajandus, gaasi ülekande ja jaotusvõrgud.

Punktis 6.3. nimetatud Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 2023/2831, 15.12.2023) (edaspidi *VTA määrus*) alusel on vähese tähtsusega abina käsitletavate tegevuste puhul täiendavalt välistatud osad ettevõtjad. Täpsem selgitus punktis 15.

Punkt 2. Rakendusasutus, rakendusüksus, elluviija ja partner

Rakendusasutus on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (edaspidi *rakendusasutus*). Rakendusüksus on Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).

Riigi Tugiteenuste Keskus on Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuuluv valitsusasutus. Riigi Tugiteenuste Keskus osutab keskvalitsuse asutustele keskselt teenuseid ja täidab Euroopa Liidu struktuurivahendite ja piiriüleste programmide rakendusüksuse ning korraldus- ja makseasutuse funktsiooni.

Tegevuste elluviija on MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused (edaspidi *elluviija*). Elluviija partnerid tegevuste elluviimiseks on järgmised organisatsioonid:

- SA Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus;
- SA Hiiumaa Arenduskeskus;
- SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus;
- SA Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus;
- SA Järvamaa;
- SA Läänemaa;
- MTÜ Lääne-Viru Omavalitsuste Liit;
- SA Põlvamaa Arenduskeskus;
- SA Pärnumaa Arenduskeskus;
- SA RAEK;
- SA Saare Arenduskeskus;
- SA Tartu Ärinõuandla;
- SA Valgamaa Arenguagentuur;
- SA Viljandimaa Arenduskeskus;
- SA Võrumaa Arenduskeskus.

Elluviija näol on tegemist maakondlike arenduskeskuste poolt ühiselt moodustatud organisatsiooniga, mille põhieesmärk on maakondlike ühistegevuse kaudu Eesti regioonide arendamine, sealhulgas ettevõtlus- ja kodanikuaktiivsuse edendamine.

MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused oli nõustamisteenuste ja ettevõtlusteadlikkuse tegevuste elluviija ka struktuurivahendite rahastusperioodil 2014–2020, mis tagab tegevuste jätkuvuse, jätkusuutlikkuse ja pakutavate teenuste kvaliteedi tagamiseks vajaliku kompetentsi. Partneriks on igas maakonnas tegutsevad maakondlikud arenduskeskused (Lääne-Viru maakonnas täidab alates 2024. aastast seda rolli MTÜ Lääne-Viru Omavalitsuste Liit, mille alla on liidetud erinevad maakondlikud arendusülesanded). Maakondlike arenduskeskuste näol on tegemist kohalike omavalitsuste või nende liitude poolt asutatud organisatsioonidega, millele on antud maakondlike kokkulepete ning maakonna arengustrateegiatega ülesanne maakonnas ettevõtlusvaldkonna arendustegevusteks. Maakondlik arendustegevus võib olla maakondades koondatud ühte organisatsiooni või rollid võivad olla jagatud erinevate organisatsioonide vahel, kuid ettevõtjate nõustamise ning koolituste koordineerimise ülesanne on kõigis maakondades just arenduskeskuse täita. Kui tulevikus toimuvad mõnes maakonnas arendusülesannete tööjaotuses muudatused on võimalik vastavalt käskkirja täiendada.

Punkt 3. Toetuse andmise eesmärk

Toetuse andmise eesmärk on VKEde majanduskasvu ja konkurentsivõime tugevdamine kõigis Eesti maakondades ning piirkondlike erinevuste vähendamine teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekuses, töökohtade pakkumises, ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete teadmismahukuses ja lisandväärtuses ning tootlike töökohtade paiknemises. Piirkondlikud erisused ilmnevad ettevõtluse valdkonnas eelkõige suuremate linnapiirkondade (eelkõige Tallinna linnapiirkonna või Harjumaa) ning ülejäänud Eesti piirkondade vahel.

Sekkumiste kujundamisel on alates 1.07.2023 tuginetud riigieelarve suunamise aluseks olevale regionaalpoliitika programmile. Käskkirjaga panustatakse tulemusvaldkonna „Tõhus riik“ regionaalpoliitika programmi meetme „Regionaalareng“ tegevuse „Regionaalpoliitika, piirkondade ja piiriülese koostöö areng“ tulemuste saavutamisse. Sekkumised on kujundatud silmas pidades panust programmi tasandi mõõdikutesse „Harju maakonna elanike osakaal Eesti rahvaarvust (%)“ ning „väljaspool Harju maakonda loodud SKP osakaal Eesti SKPst (%)“.

Toetatavad peamised tegevuskava tegevused arvestavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ning panustavad Riigikogu 12. mai 2021. a otsuse „Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ heakskiitmine“ (edaspidi *strateegia „Eesti 2035“*[1]) aluspõhimõtete hoidmisesse ja sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ saavutamisse. Aluspõhimõtete hoidmisse ning strateegia „Eesti 2035“ sihi saavutamisse panustatakse tasakaalustatud regionaalse arengu, soolise võrdõiguslikkuse, võrdseid võimalusi, ligipääsetavuse, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel järgmiste näitajatega:
1) väljaspool Harju maakonda loodud sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta Euroopa Liidu keskmisest;
2) soolise võrdõiguslikkuse indeks;
3) hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik;
4) ligipääsetavuse näitaja;
5) kasvuhoonegaaside netoheide CO_2 ekvivalenttonnides.

Strateegia „Eesti 2035“ juhib ühe arenguvajadusena tähelepanu asjaolule, et Eesti regionaalset arengut pärsivad suured piirkondlikud erinevused töökohtade pakkumises, ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete teadmismahukuses ja lisandväärtuses ning tootlike töökohtade paiknemises. Samuti on teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekus piirkonniti erinev.

Vajaliku muutusena majanduse ja kliima valdkonnas on „Eesti 2035“ valitsuse tegevuskavas välja toodud „Regionaalse ettevõtluskeskkonna arendamine koostöös KOVidega (sh piirkonna arengueeldustest lähtuvate ning ettevõtete lisandväärtuse kasvu toetavate ettevõtluse tugiteenuste pakkumine ja riigi toetusmeetmetes piirkondliku tasakaalu arvestamine) ning kohaliku tasandi võimekuse ja motivatsiooni suurendamine ettevõtluse arendamisega tegelemiseks.". Antud tegevuse eest vastutab regionaalminister, kaasvastutajateks on määratud majandus- ja infotehnoloogiaminister, haridus- ja teadusminister ning kliimaminister.

TAIE ettevõtluskeskkonna suuna ülesanne on tagada ettevõtlust soosiv keskkond kõigis Eesti piirkondades. TAIEs esile toodud väljakutsed, mille lahendamisse käskkirja sekkumised saavad panustada:

- Eesti ettevõtete võimekus uusi ärimudeleid, teadmisi ja tehnoloogiaid kohandada ja kasutusele võtta on vähene. Väljaspool suuremaid linnapiirkondi napib kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu ja ambitsioonikaid innovatsioonile orienteeritud ettevõtjaid;
- mitmed traditsioonilised ressursi- ja tööjõumahukad tegevusalad piirkondades, mis võiksid lisandväärtuse kasvades anda suurema tulu SKPsse, on olnud innovatsiooni rakendamisel tagasihoidlikud ega ole suutnud oma kasvupotentsiaali ära kasutada;
- teadus- ja arendustegevuse ning ettevõtluse arengus on suured riigisisesed erinevused, eelkõige suuremate linnapiirkondade ja muude piirkondade vahel (nt ettevõtlusaktiivsus ja SKP, ettevõtete tootlikkuse ja konkurentsivõime näitajad, kapitalile ligipääs ning tööjõu kättesaadavus ja oskused). See mõjub pärssivalt nii piirkondlikule konkurentsivõimele kui kogu riigi majandusarengule tervikuna.

[1] Eesti 2035 materjalid leitavad https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/materjalid?view_instance=1&current_page=1

Elluviija ja partnerid kirjeldavad tegevuskavas, kuidas projekti tegevused panustavad „Eesti 2035“ sihtidega seotud horisontaalsetesse põhimõtetesse ja detailsemalt määratletud valdkondadesse ning arvestavad sellega rakendamisel punkti 12.6 kohaselt. Projektiaruannetes kirjeldab elluviija „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi punkti 13.5.3 kohaselt.

Sekkumiste panus horisontaalsetesse teemadesse on põhjalikumalt kirjas seletuskirja peatükis 4.

Punkt 4. Sihtrühm

Tulenevalt rakenduskavas seatud eesmärkidest on käskkirjaga toetatavate tegevuste peamiseks sihtrühmaks ambitsioonikad ja majanduskasvu soodustavad VKEd mitmesugustes sektorites. Lähtuvalt punktis 1.4 täpsustatud sekkumiste sihtpiirkonnast ei kuulu sihtrühma ettevõtted, mis tegutsevad üksnes Tallinna linnas.

Ettevõtte asukoht määratakse tegevuskoha järgi. Sihtrühma kuuluvaks loetakse mitme tegevuskohaga ettevõtted, isegi kui tegevuskohtadest üks asub Tallinnas. Tallinna ettevõtjatele pakutakse teenuseid Tallinna Ettevõtlusametis https://www.tallinn.ee/et/ettevotjale/tallinna-ettevotluskeskuse-koik-kontaktid.

Teadlikkuse kasvatamise ja nõustamise sekkumise sihtrühma kuuluvad sihtpiirkonnas tegutsevad mikro- ja väikese ning keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd), ettevõtlusega alustada soovivad füüsilised isikud ehk potentsiaalsed ettevõtjad. Sekkumise sihtrühma kuuluvad eelkõige võrgustike tegevusi silmas pidades ka muud ettevõtluse piirkondlikku arengusse panustavad juriidilised isikud, sealhulgas teadus- ja arendusasutused, erialaliidud, haridusasutused ja teised organisatsioonid.
VKEde mõiste on defineeritud Euroopa Komisjoni grupierandi määrus (EL) nr 651/2014 I lisa artiklis 2.
1) Mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) kategooriasse kuuluvad ettevõtjad, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot.
2) VKEde kategoorias loetakse väikesteks need ettevõtjad, mis annavad tööd vähem kui 50 inimesele ja mille aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot.
3) VKEde kategoorias loetakse mikroettevõtjateks need ettevõtjad, mis annavad tööd vähem kui 10 inimesele ja mille aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.

VKEde oskuste arendamise sekkumise tegevuste sihtrühma kuuluvad mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes investeerivad nutika spetsialiseerumise oskustesse, tööstuse kolmikpöörde oskustesse või ettevõtete juhtimise ja ettevõtlusega seotud oskustesse. Innovatsiooni ökosüsteemi tegevusi silmas pidades kuuluvad sihtrühma ka ettevõtluse piirkondlikku arengusse panustavad juriidilised isikud, sealhulgas teadus- ja arendusasutused, erialaliidud, haridusasutused ja teised organisatsioonid.

Punkt 5. Lõppkasusaaja

Lõppkasusaajad on sihtpiirkonnas tegutsevad VKEd ja nende töötajad.

Eelnõu punktis 4 kirjeldatud sihtrühm on laiem kui punktis 5 kirjeldatud lõppkasusaajate ring. Sihtrühma kuuluvatele füüsilistele isikutele või organisatsioonidele (ettevõtluse piirkondlikku arengusse panustavad juriidilised isikud, sealhulgas teadus- ja arendusasutused, erialaliidud, haridusasutused ja teised organisatsioonid) suunatud tegevused peavad samuti olema suunatud piirkonnas tegutsevate ettevõtjate kasule või uute VKEde lisandumisele.

Punkt 6. Toetatavad tegevused

Tegevused VKEde teadlikkuse kasvatamise ja nõustamise sekkumise toetuse andmise eesmärkide täitmiseks on info- ja teavitustegevused, nõustamis- ja erinevad ettevõtlusteadlikkuse tõstmise tegevused, sealhulgas õppevisiidid, mentorklubid, õpipoisiõppe ja töökoolituse korraldamine, koolitused ja kogemuste vahetused, messide külastused, maakonna või mitme maakonna vahelise ettevõtluskeskkonna arendamise alase koostöö muud tegevused. Ettevõtlusteadlikkuse tõstmine hõlmab täiendavalt ka turu-uuringute ja majandusolukorra uuringute, analüüside, nõustamiste või ekspertiiside tellimist.
Partnerid pakuvad nõustamisteenuse raames sihtgrupile praktilisi ettevõtlusalaseid teadmisi ning oskusi majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamise valdkonnas ning tootlike investeeringute valdkonnas. Nõustamisteenus hõlmab vajadusel ka sihtgrupile taustauuringu tegemist, äriplaani või -idee elluviimiseks või selle tugevuse hindamiseks vajaliku info kaardistamist ja hankimist ning sihtgrupi nõustamist kas kohapeal, info- ja sidevahendi vahendusel, sihtgrupi asukohas või mujal. Partnerid võivad kaasata sihtgrupi nõustamiseks ka täiendavaid eksperte.

Teadlikkuse kasvatamiseks pakutakse sihtgrupile praktilisi arendustegevusi eelkõige tulusate investeeringute, tõhusama juhtimise, turunduse ja kasulike klastrite valdkonnas.
Partnerid korraldavad erinevaid arendustegevusi, milleks võivad olla koolitused, seminarid, mentorklubid, õppevisiidid jne. Partnerite rolliks on ka osalemine toetuse andmise eesmärgiga seotud piirkondlike ettevõtlus- ning koostöövõrgustike tegevustes (näiteks Kesk- ja Lõuna-Eesti ettevõtluse arengu fookusega regionaalsete arengulepete koostamise pilootprojekt ning sellele järgnevate tegevuste koordineerimine) ning selliste võrgustike arengu toetamine (sh piirkondlikud klastrid, ettevõtlike naiste võrgustikud, ettevõtlusklubid), samuti koostöö teiste ettevõtlust toetavate organisatsioonidega, sealhulgas Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.
Nõustamisel võetakse arvesse, et erinevatesse sotsiaalsetesse rühmadesse (nt naised, vanemaealised, sisserännanud, erivajadusega inimesed) kuuluvatel ettevõtjatel ja potentsiaalsetel ettevõtjatel võivad olla erinevad vajadused ja väljakutsed ettevõtlusega tegelemisel ning vajadusel kohandatakse nõustamisteenust sellele vastavaks, sh luuakse erivajadustega inimestele ja eristuvate vajadustega inimestele tegevustes osalemiseks ligipääsetavad lahendused.

Tegevused VKEde oskuste arendamise sekkumise toetuse andmise eesmärkide täitmiseks on nutika spetsialiseerumise, tööstuse kolmikpöörde ja ettevõtluse valdkonna tegevused, mis soodustavad ettevõtjate ja haridusasutuste koostööd, (tööstus)ettevõtjatele vajalikud spetsiaalsed koolitused, mis soodustavad digikaubandust (e-kaubandus, platvormmajandus, jagamismajandus), soosivad ettevõtjate uute ärimudelite, sh ringmajanduse ja vastutustundliku ettevõtluse põhimõtete rakendamist, suurendavad ettevõtjate teadlikkust digi- ja rohepöördest ja digitaalsele majandusele üleminekust. Sellised tegevused on näiteks:

- piirkondlike või maakondlike innovatsiooni ökosüsteemide võrgustike loomine, koordineerimine ja arendamine fookusega kolmikpöördel, mille all mõistetakse automatiseerimise, digitaliseerimise, innovatsiooni ning kestlikkuse põhimõtete rakendamist;
- tugi sihtgrupile oluliste rahvusvaheliste partnerite ja teadmuse hankimisel ning kaasamisel, koostöö rahvusvaheliste ekspertide, võrgustike ja ümarlaudadega;
- VKEde tehniliste oskuste arendamine, sh probleemilahendamise, disaini, toimimise oskused, mõttepaindlikkuse ja hoolduse oskused masinate või tehnoloogiliste struktuuride juures, professionaalsed IT oskused;
- VKEde juhtimisoskuste suurendamine, sh äriplaneerimise, nõuetelevastavuse ja kvaliteedi kontrolli oskused, personalitöö ja ressursside planeerimise oskused;
- ettevõtlusoskuste arendamine, sealhulgas iduettevõtete erioskuste arendamine nagu näiteks riskijuhtimine, strateegiline mõtlemine ja enesekindlus, isiklike võrgustike loomise võime, erinevat tüüpi probleemide ja nõudmistega toimetulek;

- VKEde roheoskuste arendamine sealhulgas erioskused toodete, teenuste ja toimimise kohandamiseks kliimamuutustega, keskkonnakaitse, ringmajanduse, ressursitõhususe ja teiste nõuete või normidega ja muud.

Personalitöö planeerimise oskus võib hõlmata muuhulgas ka tööandja teadlikkuse tõstmist kohustuste osas soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise edendamisel.

Elluviija ja partnerid planeerivad tegevused tegevuskavas, pidades silmas rakenduskava spetsiifilisi väljund- ja tulemusnäitajaid, seirekomisjoni kinnitatud valikukriteeriume ja horisontaalseid põhimõtteid.
Soovitatav on koolituste, seminaride jm ürituste läbiviimisel kasutada keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhendit, mis on kättesaadav kliimaministeeriumi veebilehel: https://kliimaministeerium.ee/keskkonnateadlikkus.

Samuti on soovitatav ürituste läbiviimisel kinni pidada ligipääsetava sündmuse korraldamise juhendist, mis on kättesaadav järgmisel lingil - https://kompetentsikeskus.sm.ee/et/vordsed-voimalused/ligipaasetavus/ligipaasetavuse-parandamine/ligipaasetavus-sundmustele-ja-uritustele. Kompetentsikeskuse veebilehel on juhised nii füüsilise kui ka digitaalse sündmuse korraldamiseks.

Kui toetatavate tegevuste puhul antakse VKEdele VTAd, siis kohalduvad nendele tegevustele täiendavalt VTA määrusest ja konkurentsiseadusest tulenevad reeglid. VTA andmiseks VKEdele ei loeta ühekordseid suhtlemisi ja lühiajalisi tegevusi nagu näiteks telefonikõned, info ja teavituste edastamist, infokirjade saatmist, infotundidel osalemist, piiratud mahus või lühiajalist nõustamistegevust, ettevõtluspäeva seminaril osalemist ja muid taolisi lühiajalisi tegevusi.

Punkt 7. Tulemused

Punktis 7 on esitatud struktuurivahendite rakenduskava väljund- ja tulemusnäitajad. Struktuurivahendite rakenduskava näeb ette sekkumise 21.1.3.51 „VKEde teadlikkuse kasvatamine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes“ ja sekkumise 21.1.4.11 „VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes“ väljund- ja tulemusnäitajad, millesse antud käskkirja sekkumised panustavad. Rakenduskava näitajate täitmise seiret korraldatakse Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud näitajate metoodika kohaselt.
Rakenduskava tulemus- ja väljundnäitajad on kokku lepitud ja Euroopa Komisjonile esitatud poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti” perioodi 2021–2027 näitajate metoodikas. Näitajate passis on iga näitaja sihttaseme arvutuskäik. Juhul kui ühte indikaatorisse panustab mitu eri sekkumist, on lisatud iga sekkumise kohta eraldi arvutuskäik.
EK ühiste näitajate puhul kasutatakse EK poolt kirjeldatud metoodikat ja definitsioone. Toetatavate ettevõtjate osas peetakse eraldi arvestust mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate üle. Suurettevõtjate toetamist kummaski sekkumises ei kavandata.
Punkti 12.15. kohaselt tagab elluviija mitterahalist toetust saanud ettevõtjate ja koolitusel osalenud VKEde ja nende töötajate andmete olemasolu e-toetuse keskkonnas iga poolaasta lõpu seisuga hiljemalt 15 päeva jooksul.

Sekkumise nr 21.1.3.51 „VKEde teadlikkuse kasvatamine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes“ (edaspidi ka *sekkumine nr 21.1.3.51*) kõik toetatavad projektid peavad panustama rakenduskava väljundnäitaja **„Mitterahalist toetust saavad ettevõtjad**“ RCO04 sihttaseme saavutamisse.
Rakenduskava väljundnäitajas „**„Mitterahalist toetust saavad ettevõtjad**“ RCO04“ loetakse kokku mikro-, väikese-, keskmise suurusega ja suurte ettevõtjate arv, mille saavutustasemeks on lepitud kokku 800 unikaalset toetatud ettevõtjat aastaks 2024 ja 2800 unikaalset toetatud ettevõtjat aastaks 2029.

Selles sekkumises rahalist toetust ei anta, seetõttu arvestatakse väljundnäitajas RCO01 vaid mitterahalist toetust saanud ettevõtjaid (RCO01 on võrdne RCO04-ga). Sellesse näitajasse loetakse vastavalt näitajate metoodikale kokku Äriseadustiku tähenduses VKEd.
Näitajasse loetakse ettevõtjad, kui nad saavad mitterahalist toetust, näiteks nõustamisteenuseid saavad VKEd. Pakutav toetus tuleb dokumenteerida. Ühekordset suhtlemist (nt telefonikõned teabenõuete saamiseks) ei arvestata näitajasse.
Väljundnäitaja raporteeritakse jooksvalt vahe- ja lõpparuannetega pärast tegevuse toimumist. Ettevõtjad registreeritakse projekti tasandil ja sisestatakse sündmuste infosüsteemi (*SIS*). Näitaja täitmise andmed sisestab SISi elluviija iga poolaasta lõpu seisuga .

Toetatava ettevõtja suurus määratakse abi andmise hetkel, milleks on näiteks koolitus või mõni muu toetusega toetatav sündmus. Kui elluviija korraldab koolituse, siis määrab elluviija ettevõtja suuruse, kui partner korraldab koolituse siis määrab partner. See on vajalik muuhulgas ka VTA jäägi kontrollimiseks ja hiljem VTA kandmiseks registrisse. Väljundnäitaja saavutustaset arvutatakse unikaalsete ettevõtjate arvu alusel.
Elluviija peab arvestust kõigi osaluste üle, näitaja saavutustasemesse loetakse ettevõtja ära pärast esmakordset abi andmist.

Sekkumise nr 21.1.4.11 „VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes“ (edaspidi ka *sekkumine 21.1.4.11*) kõik toetatavad projektid peavad panustama rakenduskava väljundnäitaja RCO101 “**VKEd, kes investeerivad aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtlusega seotud oskustesse**“ sihttaseme saavutamisse.
Definitsiooni kohaselt loetakse väljundnäitajasse selliste VKEde arv, keda toetatakse aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtlusega seotud oskustesse investeerimisel ehk oma töötajate koolitamisel. Aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtlusega seotud oskusi on võimalik arendada näiteks õpipoisiõppe, töökoolituse struktureeritud lepingute ning tarnijate, klientide ja konsultantidega saadud kogemuste, täiendkutsehariduse ja -koolituse ning formaalse koolituse kaudu. Näitajasse loetakse kõik osalemiskorrad, st ettevõtet loetakse nii mitu korda, kui mitu korda ta töötajad osalevad erinevates koolitusprogrammides. Kui samas koolitusprogrammis osalevad korraga mitu töötajat, loetakse seda kokku üheks osaluskorraks. Saavutustasemeks on lepitud kokku 7900 ettevõtjat aastaks 2029. Saavutustase raporteeritakse pärast tegevuse lõppemist (s.t tegevuses/üritusel/teenuses osalemise toimumise järel) ja sisestatakse e-toetuse keskkonda vahe- ja lõpparuannetega. Väljundnäitaja täitmise andmed sisestab iga poolaasta lõpu seisuga e-toetuse keskkonda elluviija.

Sekkumise nr 21.1.4.11 „VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes“ tulemusnäitajasse RCR98 „**VKEde töötajad, kes läbivad koolituse aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtlusega seotud oskuste arendamiseks** (oskuste liigiti: tehnilised, juhtimis-, ettevõtlusalased, keskkonnahoidlikud jm oskused)“ loetakse kokku nutika spetsialiseerumise, muudatuste juhtimise ja ettevõtluse valdkonna oskusi arendavate kursuste läbinud VKEde töötajate (osalejate) arv. Lisaks oskuste liikidele peetakse arvestust tegevustes osalejate üle sugude lõikes (naised/mehed).

Arendatavad oskused puudutavad näitajate metoodika kohaselt järgmiseid oskuste liike:
- tehnilised oskused, sh probleemilahendamise, disaini, toimimise oskused, mõttepaindlikkuse ja hoolduse oskused masinate või tehnoloogiliste struktuuride juures, professionaalsed IT oskused;
- juhtimisoskused, sh äriplaneerimise, nõuetelevastavuse ja kvaliteedikontrolli oskused, personalitöö ja ressursside planeerimise oskused;
- ettevõtlusoskused, sh iduettevõtete arendamise erioskused, nagu riskijuhtimine, strateegiline mõtlemine ja enesekindlus, isiklike võrgustike loomise võime, erinevat tüüpi probleemide ja nõudmistega toimetulek;
- roheoskused, sh erioskused toodete, teenuste ja toimimise kohandamiseks kliimamuutustega, keskkonnakaitse, ringmajanduse, ressursitõhususe ja teiste nõuete või normidega;

- muud oskused, sh need mida ülevalpool nelja hulgas ei kirjeldatud.

Tulemusnäitajasse loetakse kokku kõik osalemiskorrad, st osalejat loetakse nii mitu korda, kui mitu korda ta erinevates tegevustes osaleb. Saavutustase raporteeritakse pärast tegevuse lõppemist (s.t tegevuses, üritusel või teenuses osalemise toimumise järel). Arvestust peetakse osalejate kohta eeltoodud oskuste liikide ning sugude kaupa, mis sisestatakse e-toetuse keskkonda projekti andmetesse eraldi näitajatena. Elluviija kohustus on tagada, et arvesse võetakse üksnes selliseid osalejad, kes on tuvastatult VKE töötajad.

Saavutustasemeks on lepitud kokku 23 700 osalejat aastaks 2029. Saavutustase raporteeritakse pärast tegevuse lõppemist (s.t tegevuses, üritusel või teenuses osalemise toimumise järel). Andmete allikas on SFOS, projektiaruanded (vahe- ja lõpparuanded). Tulemusnäitaja täitmise andmed sisestab iga poolaasta lõpu seisuga e-toetuse keskkonda elluviija.

Punkt 8. Tegevuste abikõlblikkuse periood

Tegevuste abikõlblikkuse periood on 2024. aasta 1. jaanuarist 2029. aasta 31. detsembrini.

Punkt 9. Tegevuste eelarve

Rahastatava kahe sekkumise eelarve kokku on 12 528 571 eurot, mida rahastatakse 70% ulatuses Euroopa Regionaalarengu fondist ning 30% ulatuses riikliku kaasfinantseeringuna.

Tegevus	EL toetuse summa, eurot	EL toetuse osakaal tegevuse abikõlblikust kogumaksumusest, %	Riiklik kaasfinantseering, eurot	Tegevuse abikõlblik kogumaksumus, eurot
21.1.3.51 VKEde teadlikkuse kasvatamine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes	5 770 000	70%	2 472 857	8 242 857
21.1.4.11 VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes	3 000 000	70%	1 285 714	4 285 714
KOKKU	**8 770 000**	**70%**	**3 758 571**	**12 528 571**

Perioodi 2024–2029 eelarve indikatiivne jagunemine aastate lõikes sekkumiste tasemel lepitakse kokku rakendusasutuse ning elluviija vahel elluviija poolt käskkirja punktis 12.3.–12.4. esitatava ning rakendusasutuse poolt kooskõlastatava eelarve põhjal.

Sekkumiste eelarve jaotatakse põhimõttel 90% partnerite maakondlikeks tegevuseks ja mitme partneri ühistegevuseks ning 10% elluviija juhtimis- ning arendustegevusteks. Selline jaotuspõhimõte on kokku lepitud elluviija ja partneritega käskkirja ettevalmistamise protsessis. Eelarve jaotamine partnerite vahel võimaldab igal maakondlikul arenduskeskusel kavandada enda piirkonna tegevusi pikemaajalises vaates ning annab kindlust järgmiste eelarveaastate osas.

Eelarve jaotamisel partnerite vahel võetakse arvesse 25% ulatuses partneri maakonna elanike arvu, välja arvatud Harjumaa puhul Tallinna linna elanikud, 60% ulatuses sotsiaalmajanduslikke näitajaid, milleks on sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta maakonna järgi ja ettevõtlusaktiivsus, ning 15% eelarvest jaotatakse kõigi partnerite vahel võrdselt. Selline jaotusvalem on kokku lepitud elluviija ja partneritega käskkirja ettevalmistamise protsessis.

Eelarve kujundamise aluseks on regionaalpoliitiline siht vähendada piirkondade vahelisi arenguerinevusi ning suunata suurem osa toetusest neile piirkondadele, kus ettevõtlusega seotud probleemid on suuremad. Vaata ka punkti 3 selgituste juures toodud väljavõtteid „Eesti 2035“ ja TAIE väljakutsetest, mille lahendamise tervikpaketti sekkumised panustavad.
Eelarve jaotamise aluseks olevad statistilised andmed elanike arvu ja sotsiaalmajanduslike näitajate kohta võetakse Statistikaameti andmebaasist, kasutatakse kõige värskemaid eelnõu koostamise hetkel saada olevaid andmed.
Eelarve jaotamise aluseks olevad statistilised andmed on täpsustatud käskkirja lisas 1.

Eelarve jaotus maakondade vahel või ka elluviija ja partnerite vahel võib muutuda, kuna kuue aastase perioodi jooksul võivad aset leida olulised muutused nii rahvastiku paiknemises, VKEde vajadustes ja seatud fookuste prioriteetsuses, võivad süveneda probleemid mõnes kindlas piirkonnas. Sellisel juhul vormistatakse muudatused eelarve jaotuses käskkirja muudatusena.

Punkt 10. Kulude abikõlblikkus

Projekti abikõlblikud kulud on personalikulud, mida rahastatakse tegelike kulude alusel ja projekti ülejäänud abikõlblike kulude katteks kasutatakse ühtset määra 40%.
Käskkirja punktid 10.2.2 ja 10.2.3, 10.3.2 ja 10.3.3 reguleerivad ühtse määra alusel rahastatavate abikõlblike kulude sisu, kuna elluviija ja partnerid vajavad täpset informatsiooni tegevuskulude ja kaudsete kulude abikõlblikkuse kohta tegevuskava kavandamisel ning rakendusasutusega kooskõlastamisel. Käskkirja punktis 12.8 on neile kuludele viidatud ühiselt kui ülejäänud abikõlblikele kuludele.
Sekkumise 21.1.3.51 abikõlblikud kulud on punktis 3 nimetatud eesmärgi ja punktis 7 nimetatud tulemuste saavutamiseks ning punktis 6.1. nimetatud tegevusteks vajalikud kulud:

- personalikulud ühendmääruse § 16 kohaselt;
- tegevuskulud abikõlblike tegevuste elluviimiseks punkti 6.1 ja kulu abikõlblikuks lugemise ühendmääruse üldtingimuste § 15 kohaselt;
- kaudsed kulud ühendmääruse § 21 lõike 4 kohaselt.

Sekkumise 21.1.4.11 abikõlblikud kulud on punktis 3 nimetatud eesmärgi ja punktis 7 nimetatud tulemuste saavutamiseks ning punktis 6.2. nimetatud tegevusteks vajalikud järgmised kulud:

- personalikulud ühendmääruse § 16 kohaselt;
- tegevuskulud abikõlblike tegevuste elluviimiseks punkti 6.2 ja kulu abikõlblikuks lugemise ühendmääruse üldtingimuste § 15 kohaselt;
- kaudsed kulud ühendmääruse § 21 lõike 4 kohaselt.

Kulu loetakse abikõlblikuks, kui kulu on põhjendatud, kulu tekib projekti abikõlblikkuse perioodil, mis peab jääma vahemikku 1. jaanuarist 2024. a kuni 31. detsembrini 2029. a, tegelik kulu tasutakse abikõlblikkuse perioodil, kui kulud on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti õigusega. Kulu loetakse põhjendatuks, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus taotluse rahuldamise otsuses või toetuse andmise tingimustes ette nähtud tulemuse saavutamiseks ning see tekib taotluse rahuldamise otsuses või toetuse andmise tingimustes nimetatud toetatavate tegevuste käigus.

Abikõlblik kulu loetakse tekkinuks, kui tegeliku kulu aluseks olev töö on tehtud, kaup kätte saadud või teenus osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 53 lõike 1 punkti a kohaselt ja see on tõendatav lõike 4 kohaselt, lihtsustatud kulude korral on

täidetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 53 lõike 1 punktide b–f, artikli 94 või 95 kohased tingimused.

Tegeliku kulu tekkimine on tõendatud, kui kulu aluseks olev töö on vastu võetud või teenus kätte või kaup oma valdusesse või omandisse saadud ja see on tõendatav dokumendiga, muu hulgas arve, saatelehe, üleandmise-vastuvõtmise akti või sellesisulise kinnituse või osalejate registreerimislehega. Töö- või teenistusülesannete eest makstava tasu (edaspidi palk) puhul võib see olla palgaarvestust tõendav väljavõte või palgaleht.

Projekti tegevus- ja kaudsed kulud, sealhulgas teavitamiskohustuse täitmisega seotud kulud ja ka koolitustel, seminaridel jms ning teavitustegevustes ligipääsetavuse tagamisega seotud kulud hüvitatakse ühtse määra alusel. Ühtse määra alusel antav toetus on ette nähtud selliste kulude hüvitamiseks, mis paratamatult kaasnevad sekkumiste eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevustega, kuid millega seotud kuludokumente administratiivkoormuse vähendamiseks ei kontrollita.

Põhjendatud tegevuskuludena on käsitletavad näiteks teenusena sisse ostetud koolituste kulud, üritustega seotud rendi-, tehnika- ja toitlustuskulud, infomaterjalide ja teavituskulud ning muud tegevuskava elluviimisega otseselt seotud kulud.
Selle käskkirja alusel rahastatavateks kaudseteks kuludeks loetakse ühendmääruse § 21 lõikes 4 viidatud lõikele 5 vastavad üldkulud, milleks on halduskulud, ning lõikele 6 vastavad projekti administreerimisega seotud abistavate tegevustega seotud personalikulud.

Kaudsete kuludena hüvitatavateks halduskuludeks on muu hulgas:
1) kontoritarvete ja -mööbli ostmise, rentimise, hooldamise ja remondi kulud;
2) sidekulud, sealhulgas interneti-, telefoni- ja postikulu;
3) infotehnoloogia kulud, sealhulgas tark- ja riistvara, kontoritehnika ostmise ja rentimise ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldamise ja remondi kulud;
4) kütte-, vee- ja elektrikulud ning ruumide koristamise kulud;
5) ruumide rendikulud;
6) valveteenuse kulud;
7) maamaks;
8) pangakonto avamise ja haldamise kulud ning makse ülekandetasu.

Kaudsete kuludena hüvitatavateks projekti administreerimisega seotud personalikuluks loetakse toetavaid abistavaid tegevusi, muu hulgas:
1) raamatupidamist;
2) sekretäri- ja personalitööd;
3) juriidilist nõustamist;
4) riigihanke korraldamist ja ostumenetluse läbiviimist;
5) vara haldamist;
6) infotehnoloogilist tugitegevust.

Abistavate tegevustega seotud personalikulusid ja halduskulusid, mida on võimalik hüvitada ühtse määra alusel, ei ole ühendmääruse § 17 punkti 8 kohaselt lubatud hüvitada otseste kuludena.

Otsesed personalikulud hüvitatakse tegelike kulude alusel. Kui elluviija või partneri töötaja täidab lisaks projekti raames tehtavale tööle samas asutuses ka muid tööülesandeid, saab kasutada tööaja arvestuseks tööaja tabeli täitmise meetodit või tööaja osakaalu arvestamise meetodit. Tööaja osakaalu ja tööülesannete fikseerimiseks erinevate projektide vahel võib kasutada nt käskkirja, töölepingu lisa vm dokumenti.

Muuhulgas loetakse abikõlblikuks füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva personalikulu proportsionaalselt projekti heaks kulunud ajaga teenuse või töö eest makstav tasu.
Elluviija loob süsteemi, kuidas pidada arvestust iga partneri kulude üle ja need välja maksta. Partner esitab oma kulud elluviijale, kes sisestab need e-toetuse keskkonda ning edastab RTKle. Makse aluseks olevate dokumentide alusel maksab RTK toetuse välja elluviijale hiljemalt ühe kuu möödumisel maksetaotluse esitamisest. Kui makse või ettemakse kasutamise tõendamise aluseks olevates dokumentides on puudusi või kulude abikõlblikkuse üle otsustamiseks on vaja lisateavet, võib rakendusüksus pikendada tähtaega puuduste kõrvaldamise või dokumentide või teabe esitamise aja võrra 10 tööpäeva, teavitades sellest elluviijat. Elluviija omakorda maksab toetuse edasi partnerile koheselt, ilma põhjendamatu viivituseta.
Kui töölepingu sõlmib elluviija (ja kannab kulu), siis esitab personalikulu elluviija.

Ühendmääruse § 17 sätestab abikõlbmatud kulud, millele lisaks on abikõlbmatud personalikulud, mis ei ole kooskõlas rahastatavate tegevuste eesmärkidega ega seotud tegevuste elluviimisega.

Punkt 11. Toetuse maksmise tingimused ja kord

Käskkirjas sätestatud toetuse maksmise tingimused ja kord põhinevad ühendmääruse §-dest 24–28 ja 33, mille kohaselt elluviijale toetust makstakse. Käskkiri sätestab, et abikõlblike kulude tõendamisel arvestatakse ainult raamatupidamise algdokumentide alusel ja pangaülekande (välja arvatud lihtsustatud hüvitamisviisi korral) teel tasutud kuludega.

Otsesed personalikulud makstakse tegelike kulude alusel ühendmääruse § 27 kohaselt.

Tegevuse ülejäänud rahastamiskõlblikud kulud makstakse ühtse määra alusel kuni 40% rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest ühendmääruse § 28 lõike 4 kohaselt.

Toetuse maksmise eelduseks on projekti tegevustest tingitud abikõlblike kulude tekkimist tõendavate kuludokumentide või nende koopiate esitamine rakendusüksusele. Maksetaotluse menetlemine toimub rakendusüksuse protseduuride kohaselt ja toetus makstakse elluviijale välja hiljemalt ühe kuu möödumisel maksetaotluse esitamisest. Kui makse või ettemakse kasutamise tõendamise aluseks olevates dokumentides on puudusi või kulude abikõlblikkuse üle otsustamiseks on vaja lisateavet, võib rakendusüksus pikendada tähtaega puuduste kõrvaldamise või dokumentide või teabe esitamise aja võrra 10 tööpäeva, teavitades sellest elluviijat. Ettevõtjate omaosalustasu suunatakse sekkumise eelarvesse.

Ühendmääruse § 30 lõike 1 punkti 1 kohaselt võib toetuse ettemakse teha põhjendatud vajaduse korral kuni 40 protsendi ulatuses määratud toetuse summast. Ettemakse kasutamise periood on kuni kuus kuud. Kui elluviija ei ole ettemakse kasutamist sätestatud tähtajaks tõendanud, on ta kohustatud tõendamata ettemakse osa tagastama 15 kalendripäeva jooksul. Vastasel juhul kohaldatakse finantskorrektsiooni ja nõutakse ettemakse tagasi või tasaarveldatakse väljamaksmisele kuuluva toetusega.

Viimased kuludokumendid esitatakse hiljemalt koos lõpparuandega. Viimane makse tehakse pärast seda, kui rakendusüksus on lõpparuande kinnitanud. Punkti 13.1 kohaselt esitatakse lõpparuanne koos viimase maksetaotlusega 2029. aasta 31. detsembri 2030. aasta 15. jaanuariks.

Punkt 12. Elluviija ja partnerite õigused ning kohustused

Elluviija, kelleks on MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused ja käskkirjas nimetatud maakondlikud arenduskeskused ehk partnerid, kohustuvad täitma ühendmääruse §-des 10 ja 11 toetuse saajale sätestatud kohustusi. Elluviija ja partnerid on kohustatud kasutama toetust

sihtotstarbeliselt, hoolitsema selle eest, et kõik toetusest hüvitatavad kulud aitavad kaasa rahastatava tegevuse eesmärgi saavutamisele ning on toetatavate tegevustega otseselt seotud ja abikõlblikud.

Aastate 2024 – 2029 eelarve indikatiivne aastate vaheline jaotus sekkumise tasemel lepitakse kokku rakendusasutuse ning elluviija vahel elluviija poolt punktis 12.3 –12.4. esitatava ning rakendusüksuse poolt kooskõlastatava eelarve põhjal võttes arvesse punktis 9.4 ja 9.5 eelarve jaotamise põhimõtteid ja jagunemist.

Elluviija esitab mõlema sekkumise nr 21.1.3.51 ja nr 21.1.4.11 tasandil rakendusasutusele kooskõlastamiseks rakendusasutuse poolt koostatud vormil:

- kahe nädala jooksul alates käskkirja kehtestamisest täpsustatud tegevuskava 2024. aastaks peamiste tegevuste lõikes, tuues välja tegevuse ühikud, indikatiivse elluviimise aja, väljundite ja tulemuste saavutustasemed, tegevustega seotud töökoormuse mahu;
- alates 2024. aastast iga aasta 1. detsembriks täpsustatud tegevuskava järgmiseks aastaks peamiste tegevuste lõikes, tuues välja tegevuse ühikud, indikatiivse elluviimise aja, väljundite ja tulemuste saavutustasemed, tegevustega seotud töökoormuse mahu;
- kahe nädala jooksul alates käskkirja kehtestamisest täpsustatud eelarve peamiste tegvuste lõikes 2024. aastaks, milles on esitatud elluviija ja iga partneri personalikulud töölepingu ja võlaõiguslepingu alusel, tegevuskulud peamiste tegevuste lõikes ;
- alates 2024. aastast iga aasta 1. detsembriks täpsustatud eelarve peamiste tegevuste lõikes järgmiseks aastaks, milles on esitatud elluviija ja iga partneri personalikulud töölepingu ja võlaõiguslepingu alusel, tegevuskulud peamiste tegevuste lõikes.

Koos punktis 12.3.3 ja 12.3.4 nimetatud eelarvega esitab elluviija rakendusasutusele informatsiooniks ülevaate toetuse indikatiivse eelarve jaotusega elluviija ja kõigi partnerite vahel aastateks 2024–2029 rakendusasutuse poolt punktis 12.3 nimetatud vormil, võttes arvesse punktis 9.4 ja 9.5 eelarve jaotamise põhimõtteid ja jagunemist maakondade vahel.

Tegevuskava ja indikatiivse eelarve koostamisel tagavad elluviija ja partnerid kooskõla 2021–2027 rakenduskava seirekomisjoni poolt kinnitatud üldiste valikukriteeriumitega, milleks on:

- rahastatavate tegevuste mõju meetme eesmärkide saavutamisele. Selle kriteeriumi raames tagatakse tegevuskava kooskõla TAIE arengukavaga ja panustatakse rakenduskava erieesmärki ning meetme eesmärkidesse, meetme väljund- ja tulemusnäitaja(te) saavutamisse. Tegevuskava koostamisel tuginevad elluviija ja partnerid maakonna arengustrateegiatele ning TAIE eesmärkidele;
- rahastatavate tegevuste põhjendatus. Selle kriteeriumi raames tagatakse, et tegevuskava tegevused on põhjendatud – on olemas probleem, kitsaskoht või kasutamata arenguvõimalus, sekkumisloogika on arusaadav, mõjus – tegevused võimaldavad saavutada eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Nende sidusus eesmärkidega ning mõjusus on arusaadavad, võimalusel innovaatilisi lahendusi soosivad, tegevuste ajakava on realistlik, arvestades mh tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust;
- rahastatavate tegevuste kuluefektiivsus. Tegevuskava ja indikatiivse eelarve koostamisel peavad elluviija ja partnerid arvestama rahastatavate tegevuste kuluefektiivsust ehk tuleb hinnata, kas tegevused ning lahendused on kuluefektiivselt planeeritud väljundite ja tulemuste saavutamiseks, sealhulgas kas lõppsaaja poolne osalustasu on vajalik. Tuleb hinnata, kas planeeritud eelarve on realistlik ja mõistlik, kas on selge, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud, kas planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud, kas tegevustega ei teki vajadust järgnevate püsikulude rahastamiseks.
- suutlikkus rahastatavaid tegevusi ellu viia. Selle kriteeriumi raames tagatakse, et elluviijal ja partneritel on kvalifikatsioon, kogemus, õiguslik, organisatsioonilised või tehnilised eeldused projekti elluviimiseks kavandatud viisil tagades kestlikkuse ja jätkusuutlikkuse.

Tegevuskava koostamisel tuleb ühtlasi hinnata, millised sihtgrupile vajalikud tegevused on võimalik ellu viia elluviija ja partnerite kooseisu kuuluvate töötajate teadmiste ja oskuste pinnalt ning milliste tegevuste elluviimiseks (nõustamine, koolitused jms) on vajalik kaasata eksperte erasektorist või teistest organisatsioonidest;

- projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega. Tegevuskava koostamisel arvestavad elluviija ja partnerid käskkirja punktis 3.5. nimetatud aluspõhimõtteid ja sihte ning toovad tegevuskavas välja konkreetsed peamised tegevused, mille kaudu edendatakse soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust ning keskkonna- ja kliimaeesmärke. Panustamist regionaalsesse tasakaalu maakondade üleses vaates ei ole vajalik eraldi tegevuskava tasandil välja tuua. Esile võib tuua selle, kui mõnes maakonnas tegeletakse maakonnasiseste erisuste vähendamisega (näiteks Harju või Tartu maakondades, kus erinevused linna- ja maapiirkonna vahel on suuremad). On oluline, et elluviija toob tegevuskavas välja konkreetsed kavandatavad peamised tegevused ning hindab hiljem aruandes nende asjakohasust ja piisavust aluspõhimõtete ja sihtide edendamiseks. See tähendab, et tegevuskava koostades hindab elluviija, kas kavandatavatel tegevustel on potentsiaali mõjutada aluspõhimõtete ja sihtide edenemist või mitte, asjakohasuse hindamisel kaalub elluviija läbi, kas tegevused on olnud piisavalt efektiivsed tagamaks soovitut tulemust.

Elluviija sõlmib partneritega lepingud, milles sätestatakse partneri ja elluviija õigused, kohustused ja vastutus, maksete tegemise kord, dokumentide esitamise ja säilitamise ning infovahetuse viis ja muu asjakohane teave võttes arvesse siinse käskkirja alusel sätestatud tingimusi. Lepingud reguleerivad ka VTA registri jaoks vajalike andmete kogumise ja esitamise kokkuleppeid.

Elluviija kohustub hüvitama igale partnerile tehtud abikõlblikud otsesed kulud ning neile vastavad ülejäänud abikõlblikud kulud punktide 11.4. ja 11.5. kohaselt. Hüvitada tuleb kulud, mille osas on toetus RTK poolt välja makstud. Selle sättega ei teki elluviijal kohustust hüvitada kulusid, mida ei ole võimalik katta toetuse vahenditest (sh mitteabikõlblikud kulud, partneri eelarvet ületavad kulud).

Elluviija ja partnerite poolt punktis 6.2. nimetatud tegevuste planeerimisel võetakse arvesse asjassepuutuvate uuringute tulemusi, eksperdihinnanguid, valdkonna eest vastutavate ministeeriumide, maakondlike arendusorganisatsioonide ning teiste teemaga seotud poolte arvamusi ja ettepanekuid, sealhulgas ettevõtjate ning haridusasutuste arvamusi ja ettepanekuid. Need võivad olla arvesse võetud juba maakonna arengustrateegia koostamisel, organisatsiooni arengukava uuendamisel vms laiemas protsessis. Maakondliku arendusorganisatsiooni all mõeldakse kohaliku omavalitsuse üksust või nende ühisasutust või omavalitsuste või omavalitsuste liidu asutatud mittetulundusühingut või sihtasutust, kellele maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste volikogud on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse paragrahvi 6^1 lõike 2 või 3 alusel teinud ülesandeks maakonna arengu kavandamise.

Punkti 12.10. alusel kooskõlastab rakendusasutus punktis 12.3. –12.6. viidatud tegevuskava ja eelarve, kui planeeritavad tegevused ja eelarve on tulemuste saavutamiseks asjakohased. Kui rakendusasutus ei kooskõlasta tegevuskava, siis ei ole elluviija ja partnerite tegevused selle käskkirja alusel toetusskeemist toetatavad.

Elluviija kohustub koostama ja esitama punktis 13 nimetatud aruanded ning esitama rakendusüksusele tähtajaks nõutud teabe.

Elluviija ja partnerid kohustuvad järgima hankimisel riigihangete seadust ja ühendmääruse § 11 lõigetes 1 ja 2 sätestatut.

Punkti 15.1 alusel on elluviija ja partnerid kohustatud kontrollima tegevusest abisaajate vastavust VTA määruse nõuetele ning elluviija sisestama VTA andmise korral andmed vähese tähtsusega abi registrisse.

Elluviija ja partnerid kohustuvad tagama, et selle käskkirja alusel tehtavaid abikõlblikke kulusid, sealhulgas ühtse määra alusel hüvitatavaid kulusid, ei hüvitata samaaegselt muudest meetmetest ega riigi toetustest. Näiteks muude lepingute või toetuse andmise otsuste alusel rahastatavad tegevused (starditoetusest kohustuslikud eelnõustamised, arengunõustamised ja hindamised, PEEK meetmest abikõlblikud kulud, KREDEX toetuste nõustamised vms).

Punkti 12.15. kohaselt tagab elluviija punktis 4 nimetatud sihtrühma kuuluvate mitterahalist toetust saanud ettevõtjate andmete olemasolu e-toetuse keskkonna sündmuste infosüsteemis (*SIS*) ja oskustesse investeerivate VKEde ning koolitustel osalevate VKEde töötajate andmete olemasolu e-toetuse keskkonnas iga poolaasta lõpu seisuga hiljemalt poolaastale järgneva 15 päeva jooksul.
Andmete kogumiseks seadistatakse osalejate andmekorje võimalus, mis kuvatakse projektides alamlehel „Sündmused“ - isikud osalevad sündmustel.
Sündmusel osalejad võivad olla nii füüsilised isikud kui juriidilised isikud. Tehniliselt ei ole osalejate registreerimine kuidagi piiratud. Näiteks võib sündmus olla:

- koolitus, seminar, töötuba vm isikute kogunemine ühistegevuses (veebis või kohapeal, koolitusseeriad jne),
- teenus (nõustamine, tugiteenus vms),
- kasusaajate andmete kogumine – otseselt või kaudselt projektist kasu saanud ettevõtete kogumine,
- finantstoodet kasutavate ettevõtete andmete lugemine.

Elluviija ja partnerid on kohustatud täitma teavitamisnõudeid Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ sätestatud nõuete alusel. Teavitamisnõuete täitmisega seotud kulud kuuluvad tegevuskulude hulka, mis hüvitatakse ühtse määra alusel.

Koos kalendriaasta lõpu seisuga esitatava aruandega esitab elluviija rakendusüksusele ka järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi rakendusüksusega kokkulepitud detailsuses. Kui maksetaotluste tegelik tempo erineb prognoosist rohkem kui 25%, on vajalik prognoosi aasta kestel uuendada.

Elluviijal on õigus teha rakendusasutusele ettepanekuid toetusskeemi ja tegevuskava muutmiseks, sealhulgas õigus teha ettepanekuid tegevuskavas kinnitatud tegevuste elluviimise edasilükkamiseks või ära jätmiseks. Samuti on elluviijal õigus küsida tegevuskavasse tehtavate selliste ettepanekute kohta lisateavet, mis on vajalik tegevuste abikõlblikkuses, eesmärgipärasuses ja elluviidavuses veendumiseks.

Punkt 13. Aruandlus

Elluviija esitab mõlema sekkumise tasandil rakendusüksusele tegevuste elluviimise kohta vahearuanded igal aastal 30. juuni seisuga hiljemalt 15. juuliks ja 31. detsembri seisuga järgmise aasta 15. jaanuariks. Iga 30. juuni seisuga esitatud vahearuandes kajastatakse ainult väljund- ja tulemusnäitaja saavutustasemed ehk käskkirja punktis 13.5 nimetatud teave esitatakse vaid osaliselt. Täies mahus esitatakse punktis 13.5 nimetatud teave kalendriaasta lõpu seisuga koostatavates vahearuannetes ning lõpparuandes. Vahe- ja lõpparuanded esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu. Lõpparuanne esitatakse toetusskeemi lõppedes, koos viimase maksetaotlusega 2029. aasta 31. detsembri seisuga 2030. aasta 15. jaanuariks.

Käskkiri sätestab ka vahe- ja lõpparuandes kajastatava minimaalselt nõutava teabe, mis on vajalik aruandevormi seadistamiseks e-toetuses.

Elluviija esitab rakendusüksusele tähtaegselt nõutud teabe ning aruanded ettenähtud vormil ja punkti 13.1 tähtaegade kohaselt. Vahe- ja lõpparuande lisana esitatakse rakendusasutuse poolt kooskõlastatud tegevuskava ja eelarve kohta nende täitmine samal vormil, teostatud tegevuste ja eelarve täitmine partnerite ja elluviija lõikes punktide 12.3 ja 12.4 kohaselt.

Aruandeid kasutab rakendusasutus sisendina poliitikakujundamise protsessis, samuti on nad sisendiks sekkumiste tulemuste tutvustamisel maakondade laiemale avalikkusele (omavalitsusjuhid, ettevõtlusorganisatsioonid, haridusasutused, piirkondlikus klastrid jne). Elluviidud tegevustest ülevaate andmine toetab maakondades ettevõtluskeskkonna arendamise alase dialoogi kujunemist ja arenemist ning aitab kaasata erinevaid osapooli järgimiste aastate tegevuskava kujundamise protsessi.

Punkt 14. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Kui ilmneb, et toetust on kasutatud mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks või muul moel nõuetega vastuolus, teeb rakendusüksus otsuse nõuda elluviijalt toetus osaliselt või täielikult tagasi. Finantskorrektsiooni otsuseid teeb rakendusüksus ÜSS2021_2027 § 28 kohaselt ning toetus makstakse tagasi ÜSS2021_2027 §-de 29 ja 30 kohaselt. Rakendusasutus vähendab finantskorrektsiooni otsuse alusel toetuse andmise tingimuste käskkirjaga kinnitatud abikõlblike kulude eelarvet. Kui vastavat muudatust ei ole tehtud, loetakse, et finantskorrektsiooni otsuses nimetatud ulatuses on projekti abikõlblike kulude eelarve väiksem.

Punkt 15. Vähese tähtsusega abi

Euroopa Komisjon võttis 13.12.2023 vastu uue vähese tähtsusega abi määruse, mis asendab alates 1.01.2024 komisjoni määrust (EL) nr 1407/2013.
Uue vähese tähtsusega abi määruse kohaselt on abi ülemäär 300 tuhat eurot, lisaks on muudetud ülemäära jälgimise põhimõtteid - arvutamine ei toimu enam abi saaja majandusaasta järgi. Näiteks, kui ettevõtjale soovitakse anda toetust VTAna 25. jaanuaril 2024, siis kolme aasta pikkust vahemikku arvestatakse alates 25. jaanuar 2021 kuni 25. jaanuar 2024. Seega hakkab ettevõtja vabajääki mõjutama ka 2021. aastal antud VTA.
Uus määrus on leitav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=OJ:L_202302831.

Määruse artiklis 1 lõikes 1 sätestatakse, et määrust kohaldatakse mis tahes majandusvaldkonna ettevõtjatele antava abi suhtes, välja arvatud:
a) abi, mida antakse ettevõtjatele, kes tegelevad kalapüügi- ja vesiviljelustoodete esmatootmisega;
b) abi, mida antakse kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele, kui abisumma on kindlaks määratud ostetud või turule viidud toodete hinna või koguse alusel;
c) abi, mida antakse ettevõtjatele, kes tegelevad põllumajandustoodete esmatootmisega;
d) abi, mida ühel järgmistest juhtudest antakse ettevõtjatele, kes tegelevad põllumajandustoodete töötlemise ja turustamisega:
i) kui abisumma määratakse kindlaks esmatootjatelt ostetud või kõnealuste ettevõtjate poolt turule lastud toodete hinna või koguse alusel;
ii) kui abi antakse tingimusel, et osa abist või kogu abi antakse edasi esmatootjatele;
e) abi, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt selline abi, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega;

f) abi, mille tingimuseks on kodumaiste kaupade ja teenuste kasutamine importkaupade ja -teenuste asemel.

VTA määruse artikli 1 lõikes 2 sätestatakse, et kui ettevõtja tegutseb nii lõike 1 punktis a, b, c või d nimetatud sektoris kui ka ühes või mitmes muus VTA määruse kohaldamisalasse kuuluvas sektoris või tegevusvaldkonnas, kohaldatakse uut VTA määrust üksnes nende muude sektorite või tegevusvaldkondade jaoks antava abi suhtes, tingimusel et asjaomane liikmesriik tagab asjakohaste meetmetega, nagu tegevusalade või raamatupidamisarvestuste eristamine, et uue VTA määruse kohaldamisalast välja arvatud sektoritesse kuuluva tegevuse jaoks uue VTA määruse alusel vähese tähtsusega abi ei anta.

Uues VTA määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:
a) põllumajandustooted – aluslepingu I lisas loetletud tooted, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 (20) kohaldamisalasse kuuluvad kalapüügi- ja vesiviljelustooted;
b) põllumajandustoodete esmatootmine – aluslepingu I lisas loetletud põllundus- ja loomakasvatussaaduste tootmine ilma kõnealuste toodete olemust muutva täiendava töötlemiseta;
c) põllumajandustoodete töötlemine“ – põllumajandustoodete töötlemine, mille saadus on samuti põllumajandustoode, välja arvatud selline põllumajandusettevõttes toimuv tegevus, mis on vajalik loomse või taimse saaduse esmamüügiks ettevalmistamiseks;
d) põllumajandustoodete turustamine – põllumajandustoote omamine või väljapanek müügi eesmärgil, müügiks pakkumine, tarnimine või muul viisil turule laskmine, välja arvatud esmatootja esmamüük edasimüüjatele või töötlejatele ja mis tahes tegevus, millega toodet selliseks esmamüügiks ette valmistatakse; esmatootjalt lõpptarbijale müümist käsitatakse põllumajandustoodete turustamisena juhul, kui see toimub selleks ettenähtud eraldi kohas;
e) kalapüügi- ja vesiviljelustooted“ – määruse (EL) nr 1379/2013 artikli 5 punktides a ja b määratletud tooted;
f) kalapüügi- ja vesiviljelustoodete esmatootmine – kõik veeorganismide püügi, kasvatamise või viljelemisega seotud toimingud, samuti põllumajandusettevõttes või pardal tehtavad toimingud, mis on vajalikud loomse või taimse saaduse esmamüügiks ettevalmistamiseks, sealhulgas lõikamine, fileerimine või külmutamine, ning esmamüük edasimüüjatele või töötlejatele;
g) kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemine ja turustamine – kõik toimingud, sealhulgas käitlemine, töötlemine ja ümbertöötamine, mida tehakse pärast lossimist või vesiviljeluse puhul saagikoristust ning mille tulemuseks on töödeldud toode, ning selliste toodete turustamine;
h) finantsvahendaja – kasumi teenimise eesmärgil tegutsev finantsasutus, olenemata tema juriidilisest ja omandivormist; riiklikud tugipangad või asutused ei kuulu selle määratluse alla, kui nad tegutsevad abi andvate asutustena ning nende enda vastutusel ja kulul toimuva tegevuse ristsubsideerimist ei toimu.

„Üks ettevõtja – on uue VTA määruse tähenduses kõik ettevõtted, kelle vahel on vähemalt üks järgmistest suhetest:
a) ettevõttel on teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamus;
b) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest;
c) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
d) ettevõte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on punktides a–d kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu.

VTA määruse alusel antakse VTAd kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele, välja arvatud VTA määruse artiklis 1 lõikes 1 punktis b välistuse korral.

Vähese tähtsusega abi andmise ajana käsitatakse aega, mil ettevõtja omandab kohaldatavate siseriiklike õigusaktide alusel seadusliku õiguse seda abi saada, sõltumata vähese tähtsusega abi ettevõtjale väljamaksmise kuupäevast.

Selle käskkirja alusel elluviijale ega partneritele riigiabi ega VTAd ei anta. Elluviija ja partnerid ise ei ole abisaajad vaid annavad teatud tegevuste puhul vähese tähtsusega abi edasi piirkonna sihtgrupi VKEdele.
VTA andmisega lõppkasusaajale ei ole tegemist juhul, kui ta ei tegutse ettevõtjana ehk ei tegele majandustegevusega – näiteks ettevõtlusorganisatsioonid ja -võrgustikud, kelle eesmärk on liikmete informeerimine ja toetamine. Samuti ei ole VTA andmisega tegemist selliste tegevuste puhul, mille lõppkasusaaja on VKE, aga mille sisuks on ühekordsed suhtlemised ja lühiajalised tegevused nagu näiteks telefonikõned, info ja teavituste edastamine, infokirjade saatmine, infotundidel osalemine, lühiajaline või piiratud mahus nõustamistegevus, ettevõtluspäeva seminaril osalemine ja muud taolised lühiajalised tegevused. Eelkõige tuleb hinnata, kas abi annab VKEle eelise, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ning kas abi kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust (vt riigiabi kindlakstegemise abistav küsimustikku järgmisel lehel).

Riigiabi mõiste sisustab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõige 1, mille kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokku sobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust. Kuigi viidatud artiklis täpset riigiabi definitsiooni ei anta, on sellesse peidetud 5 kriteeriumit, mille üheaegse esinemise korral saab väita, et kavandatava toetuse või soodustuse näol on tegemist riigiabi andmisega.

Rakenduskava sekkumiste planeerimisel analüüsiti turul kujunenud olukorda ja jõuti järeldusele, et nõustamisteenuste sekkumises ja VKEde võimekuse kasvatamise sekkumises ei ole turutõrge kadunud, endiselt ei paku eraturg eelpool nimetatud teenuseid mõistliku hinnaga.
Riigiabi analüüsi läbiviimisel on kasutatud riigiabi kindlakstegemisel abiks olevat küsimustikku.

1) Kas abi antakse ettevõtjatele;
Riigiabi olemasolu analüüsimisel tuleks esmalt mõelda sellele, kas abi antakse ettevõtjale ehk täpsemalt, kas abisaaja tegeleb majandustegevusega? Ettevõtjaks tuleb lugeda igat majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata viimase juriidilisest- või omandivormist, kasu teenimisest või teenuste tasuta pakkumisest. Majandustegevuse all tuleb mõista mistahes kaupade või teenuste pakkumist turul. Kui ettevõtja tegeleb nii majandustegevuse kui ka mittemajandustegevusega, loetakse teda ettevõtjaks ainult majandustegevusega seoses. Seega kokkuvõttes võivad väga paljud tegevused liigituda riigiabi mõistes majandustegevuse alla. Euroopa Kohus ja Euroopa Komisjon on aga ka välja toonud teatud erandid, millised tegevused majandustegevuseks pigem ei liigitu. Majandustegevusega ei ole seotud näiteks:
a) avalikku võimu teostavad avalik-õiguslikud isikud. Siia kuluvad tegevused, mis on seotud nt politsei, kaitseväe või päästeametiga, vangide valvamise või avaliku maa arendamisega. Samas näiteks hoonete ehitamist avalikule maale loetakse majandustegevuseks;
b) tervishoiuteenuse osutajad, kui nad on lahutamatu osa riiklikust tervishoiuteenistusest ning neis osutatakse teenuseid tausta või väga väikese tasu eest. Tasulise tervishoiuteenuse pakkumist loetakse aga majandustegevuseks;
c) haridus- ja teadusasutused, kui nad on riikliku haridussüsteemi lahutamatu osa ja neid rahastatakse peamiselt avalikest vahenditest. Näiteks kutsekoolid, lasteaiad, ülikoolid, aga ka

eraoperaatorid, kui nad pakuvad selliseid teenuseid riigi nimel. Tasuliste haridusteenuste osutamist loetakse aga majandustegevuseks;
d) kultuuripärandi hoidmisega ja looduskaitsega tegelevad asutused, kui neid rahastatakse valdavalt avalikest vahenditest. Näiteks muuseumid, raamatukogud, teatrid, ooperimajad, arheoloogilised leiukohad, looduspärandid jne. Kirjeldatud tegevused loetakse majandustegevuseks, kui neid rahastatakse valdavalt kommertstuludest, nt kinod, kontserdid, eraomandis olevate ajalooliste hoonete taastamine jne;
e) avaliku ja tasuta infrastruktuuri rahastamine. Samal ajal kommerts- ja piiratud kasutuses oleva infrastruktuuri rahastamist loetakse majandustegevuseks.

Vastus: Ei, elluviija ehk MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused ei tegutse ettevõtjana, ei tegele majandustegevusega.

Elluviija on kõigi Eesti maakondlike arenduskeskuste võrgustiku (MTÜ asutajate) koordineerija. Elluviija korraldab MAK võrgustiku raamatupidamist ja muud arvepidamist, klienditarkvara arendamist, võrgustiku liikmete koolitusi jmt.

Maakondlikud arenduskeskused olid perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi struktuuritoetuse seadus) mõistes partnerid ehk osalenud tegevuste rakendamisel vastavalt EASi tellimusele, milleks sõlmiti MAKdega 15 eraldiseisvat partnerluslepingut. MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused muutus elluviijaks 2019. aastal MKMi poolt kehtestatud käskkirja alusel ja struktuuritoetuse seaduse mõistes. See tähendas seda, et maakondlikud arenduskeskused vastutasid MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused koordineerimisel ja juhtimisel edaspidiselt ise tegevuste planeerimise ja elluviimise ning tulemuste saavutamise eest. Selle muudatuse tulemusena kadus ära EASi vahendustegevus ja suurenes paindlikkus nii riigile kui MAKidele.

Maakondlikud arenduskeskused selle käskkirja mõistes on partnerid, kes on kohalike omavalitsuste asutatud sihtasutused. Partnerid täidavad maakondades enda põhikirjast ning maakonna arengustrateegiast tulenevaid eesmärke. Iga maakondlik arenduskeskus kavandab oma tegevused tegevuskavasse lähtuvalt maakonnas kokkulepitud eesmärkidest ning neile delegeeritud konkreetsetest tegevustest. Arenduskeskused on traditsiooniliselt nõustanud ja viinud ellu ettevõtluskeskkonda edendavaid tegevusi just sellele sihtgrupile, kus on kõige suurem turutõrge, näiteks alustavate ettevõtjate nõustamine.
Ühe erandina on partneriks MTÜ Lääne-Viru Omavalitsuste Liit (*VIROL*), kuna Lääne-Viru maakonnas likvideeriti arenduskeskus eraldiseisva organisatsioonina ja arenduskeskuse tegevused tõsteti VIROLisse. Põhjuseks oli kvaliteetse tööjõu nappus ja juhtimisstruktuuride killustatus. Alates 2024 viib Lääne-Virumaal selle käskkirja alusel abikõlblikke tegevusi partnerina ellu VIROL.

Elluviija koordineerivad tegevused lepitakse kokku MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused üldkoosolekul ja fikseeritakse protokolli.

2) Kas abi antakse riigi vahenditest;
Riigiabi andmisega on tegemist siis, kui abi andmisega seotud vahendid on otseselt või kaudselt riigi vahendeid või riigile omistatavad vahendid. Seega on riigi vahendid nii riigi enda, kohaliku omavalitsuse üksuse, riigi sihtasutuste, fondide vms poolt antud toetused. Vahendid on riigile omistatavad, kui näiteks äriühing ei saa otsust vastu võtta ilma, et tal tuleks nende tegemisel arvestada avaliku sektori asutuste nõuete või juhistega.

Vastus: Jah, abi antakse EL vahenditest.

3) Kas abi annab eelise, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi;

Eeliseks loetakse iga majanduslikku kasu, mida ettevõtja ei oleks saanud tavalistes turutingimustes, s.o ilma riigi sekkumiseta. Eeliseks ei loeta pelgalt toetust, vaid ka sooduslaenu, riigivara alla turuhinna kasutada andmist jms. Eelis võib seisneda ka ettevõtte majanduslikest koormistest vabastamises, näiteks kui riik maksab osa konkreetse ettevõtja tööjõukuludest, vabastab see ettevõtja kuludest, mis muidu kaasneksid tema majandustegevusega. Seega konkurentsi kahjustavaks loetakse igat riigi vahenditest kas otseselt või kaudselt antud majanduslikku eelist. Eelise välistab olukord, kus riik käitub nii nagu teeks seda samas olukorras sarnane turuoperaator (erainvestor).

Vastus: Ei, abi andmine ei anna ettevõtjale eelist majandusliku kasu näol. MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused ega partnerina kaasatud arenduskeskused ei tegutse sekkumise tegevusi ellu viies ettevõtjana (tegemist pole majandustegevusega). Sihtrühma kuuluvatele ettevõtjatele ei anta toetust otse vaid mitterahalise abina koolitustel ja nõustamisel omandatud informatsiooni ja teadmiste kaudu. Sihtrühma ettevõtetele antud mitterahalise abi kohta on elluviija kohustatud kandma info vähese tähtsusega abi registrisse.

4) Kas abil on valikuline iseloom;
Valikulisusele viitab see, kui abi on ette nähtud vaid teatud ettevõtjatele (näiteks ainult väikestele ettevõtjatele) või ettevõtjate grupile (nt ühe sektori ettevõtjatele) või ainult ühe piirkonna ettevõtjatele. Samuti on valikulisusega tegemist siis, kui abi antakse kaalutlusõiguse alusel, mitte automaatselt. Näiteks kui toetuse saamiseks tuleb esitada taotlus ja see rahuldatakse siis, kui teatud tingimused on täidetud. Valikuline iseloom puudub üldistel meetmetel. Viimased on meetmed, mis on seadusega kehtestatud ja rakenduvad kaalutlusõiguseta kõigile liikmesriigi ettevõtjatele sõltumata nende tegevusvaldkonnast, suurusest vms.

Vastus: Jah, abi on valikuline, rakenduskavas on abi saajate sihtgrupiks EKga kokkulepitult VKEd, Sekkumise 21.1.4.11 „VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes“ puhul on sihtgrupp täiendavalt piiratud erieesmärgist tulenevalt nutika spetsialiseerumise valdkonna ning tööstussektori ettevõtetega.

5) Kas abi kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust;
Avaliku sektori toetus on riigiabina käsitletav üksnes siis, kui selle andmine kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ja liikmesriikide vahelist kaubandust. Kui abi tugevdab või parandab abisaaja positsiooni võrreldes tema konkurentidega, siis tõenäoliselt on tegemist kasvõi potentsiaalse konkurentsi moonutamisega. Praktilistel kaalutlustel eeldatakse, et kui riik annab ettevõtjale rahalise eelise liberaliseeritud sektoris, kus on või võib olla konkurents, on tegemist konkurentsi moonutamisega. Avaliku sektori toetust loetakse konkurentsi moonutavaks juba siis, kui abisaaja vabastatakse sellega kuludest, mida ta muidu oleks oma igapäevase tegevuse käigus pidanud kandma. Sealjuures ei pea konkurentsi moonutav mõju olema oluline või materiaalne. See, et abi saav ettevõtja või antav abisumma on väike, ei välista iseenesest liikmeriikidevahelise konkurentsi moonutamise ohtu.

Selleks, et tegemist oleks riigiabi andmisega, peab sellel olema kahjustav mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele. Siinjuures ei ole oluline tõendada, et abil on tegelik mõju, vaid üksnes seda, kas see võib liikmesriikide vahelist kaubandust kahjustada. Mõjutamine võib toimuda ka siis, kui abisaaja vahetult piiriüleses kaubanduses küll ei osale, kuid võib abi tõttu muuta teiste liikmesriikide ettevõtjate turule sisenemise keerulisemaks. Siiski ei või mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele jääda pelgalt hüpoteetiliseks või eeldatavaks ning Euroopa Komisjon on mitmel juhul leidnud, et teatud tegevustel võib olla konkreetsete asjaolude tõttu ka ainult kohalik mõju. Selleks tuleb analüüsida 3 kriteeriumi, mille samaaegsel esinemisel võib asuda seisukohale, et meetmel on pelgalt kohalik mõju:
a) abi eesmärk ei ole suurendada asjaomase piirkonna nõudlust või meelitada sellesse piirkonda investeeringuid ning sellega ei takistata teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjate asutamist;

b) abisaaja toodetavad kaubad ja osutatavad teenused on üksnes kohaliku iseloomuga ja piiratud geograafilise ulatusega (suunatud kohalikele klientidele);
c) mõju naabruses asuvate liikmesriikide turgudele ja tarbijatele ei ole märkimisväärne.

Euroopa Komisjon on leidnud, et eeltoodud kriteeriumitele võiks vastata näiteks peamiselt kohalikku elanikkonda teenindavad spordi- ja puhkerajatised, piirkondlikud kultuuriüritused- ja üksused, väikesed lennujaamad ja sadamad, haiglad ja muud tervishoiuasutused, mis pakuvad teenust valdavalt kohalikule elanikkonnale jms (täpsemalt vt riigiabi mõiste teatise p 197 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN).

Vastus: Ei, abi andmine MTÜ-le Maakondlikud Arenduskeskused ega partnerina kaasatud arenduskeskustele ei kahjusta liikmesriikide vahelist kaubandust, kuna abi eesmärk ei ole suurendada asjaomase piirkonna nõudlust või meelitada sellesse piirkonda investeeringuid ning sellega ei takistata teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjate asutamist ja mõju naabruses asuvate liikmesriikide turgudele ja tarbijatele ei ole märkimisväärne. Abi on suunatud turutõrkeid leevendavatele tegevustele, mida erasektor ei kata.

Kuna riigiabi analüüsi tulemusena ei ole „jah“ vastust kõigile eeltoodud viiele küsimusele, ei ole tegemist riigiabi andmisega elluviijale ja partneritele.
Sihtrühma ettevõtetele edasi antud mitterahalise VTA kohta on elluviija kohustatud kandma info vähese tähtsusega abi registrisse.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1060 millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga- Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid. Kooskõla on tagatud ka Euroopa Regionaalarengufondi ja Ühtekuuluvusfondi käsitleva määrusega (EL) 2021/1058 ning Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi.

Käskkirjaga hõlmatud tegevused on vastavuses rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud üldiste valikukriteeriumide ja -metoodikaga, mida kohaldatakse kõikidele rakenduskava poliitikaeesmärkidele ning nende raames toetatavatele meetmetele.

Käskkirjaga hõlmatud tegevused korraldatakse ilma avalikku taotlemist korraldamata, ning sellest tulenevalt on hinnatud valitud tegevuste vastavust üldistele valikukriteeriumidele järgmiselt:

- **Kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele**

Mõju rakenduskava erieesmärkide ja meetmete eesmärkide saavutamisse on sätestatud käskkirja punktides 1 ja 3 ning vastavates punktides ka seletuskirjas. Panust eesmärkidesse näidatakse sekkumiste panuse kaudu rakenduskava näitajatesse. Käskkirjaga hõlmatud tegevused panustavad otseselt erieesmärkide ja punktis 3.2 nimetatud toetuse andmise eesmärkide saavutamisesse. Lisaks on seletuskirja peatükis 4 esitatud käskkirja mõjude kirjeldused.

Rakenduskava poliitikasuuna „Nutikam Eesti“ tööhõivesse ja majanduskasvu investeerimise eesmärgi jaoks kavandati erieesmärkide tasandil spetsiaalsed prioriteedid, mille elluviimiseks kavandati sekkumised. Selle käskkirja raames viiakse ellu kahe erieesmärgi (iii) „VKEde kestliku

majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, muu hulgas tootlike investeeringute kaudu“ ja (iv) „nutika spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtluse oskuste arendamine“ sekkumisi.
Rakenduskava erieesmärk (a)(iii) „VKEde kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, muu hulgas tootlike investeeringute kaudu“ meetme nr 21.1.3.5 „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“ sekkumise nr 21.1.3.51 „VKEde teadlikkuse kasvatamine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes“. Erieesmärgi all tuuakse välja, et **ettevõtjatest on vaid vähesed** uuendusmeelsed, teadmistepõhised, kes keskenduvad suure lisaväärtuse andmisele. Selliste ettevõtjate osakaalu suurendamine eeldab teadmisi ja oskusi, kuid ka ökosüsteemi, mis soodustab paindlikku ettevõtlust ning pakub asjakohaseid ja kättesaadavaid teenuseid. Kavandatud teenused annaksid VKEdele konkurentsivõimelised pädevused ning oleksid keskselt hallatavaks koostööplatvormiks nii sektorite sees kui ka nende vahel. Eritoetust on vaja ka idufirmadele, et nad saaksid kasvada, ja idufirmade ökosüsteemile. Eesti võib olla digitaalmajanduse teerajaja, kuid digiteenuste kasutamise ja rakendamise poolest on Eesti ettevõtted ELis 19. kohal. See lõhe on osaliselt tingitud sellest, et ettevõtjatel puuduvad teadmised digiteerimise juhtimise kohta ja et digipädevus on madal. VKEde tootlikkus ja positsioon ülemaailmsetes väärtusahelates, sh loomemajanduses ja turismis, on madal. Tegeleda tuleb VKEde konkurentsivõime ja tootlikkuse piirkondlike erinevustega väljaspool arenenumat pealinnapiirkonda.

Selle käskkirja alusel toetatakse rakenduskavas planeeritud sekkumise 21.1.3.51 kaudu VKEde majanduskasvu ja konkurentsivõime tugevdamist kõigis Eesti maakondades ning piirkondlike erinevuste vähendamine teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekuses, töökohtade pakkumises, ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete teadmismahukuses ja lisandväärtuses ning tootlike töökohtade paiknemises väljaspool Tallinna linna. Selleks koostavad kõik partnerid tegevuskava ja planeerivad väljundnäitajad, mille kooskõlastab rakendusasutus, kui tegevused on kooskõlas seatud eesmärkidega.

Rakenduskava erieesmärgi (a)(iv) „Aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtluse oskuste arendamine“ meetme nr 21.1.4.1 „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“ sekkumise nr 21.1.4.11 „VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes“.
Erieesmärgi all tuuakse välja, et Eesti ettevõtjate innovatsioonivõimekus ja teadusmahukus on madal ning oskused teadustulemusi oma ärile sobivaks kohandada ja kasutusele võtta on puudulikud. Nutika spetsialiseerumise ja rohepöörde teemad on kompleksed. Et tellida vastavasisulisi uuringuid ja algatada projekte vajavad nii juhid kui ka spetsialistid teadmisi. Sekkumiste tulemustena oodatakse nutikat spetsialiseerumist, innovatsiooni levikut, teadmus- ja tehnoloogiasiiret kui ka ettevõtluskoostööd toetava kompetentsi paranemine era– ja avalikus sektoris ning teadusasutustes. See hõlmab nii innovatsiooni-, juhtimis-, koostöö- kui ka muid oskusi, mis toetavad nutikat spetsialiseerumist, tööstuslikku üleminekut, digi– ja rohepööret jne.

Selle käskkirja alusel toetatakse rakenduskavas planeeritud sekkumise 21.1.4.11 kaudu VKEde nutikat spetsialiseerumise, tööstuslikku ülemineku, digi– ja rohepöörde oskuste arendamist koolituste, rahvusvahelise koostöö ja muude oskuste arendamise tegevuste kaud.

Käskkiri aitab kaasa TAIE eesmärkide saavutamisele ning panustab TAIE ettevõtluskeskkonna suuna näitaja „väljaspool Harjumaad elaniku kohta loodud SKP EL27 keskmist“ sihttaseme saavutamisele.

- **Kooskõla tegevuste põhjendatusega**

Tegevuste põhjendatus saavutatakse tegevuskava koostamise ja kooskõlastamise protseduuriga. Elluviijale on pandud kohustus tegevuskava koostamisel lähtuda valikukriteeriumitest, sh põhjendatusest ning nendega vastavust hindab ka tegevuskava ja eelarve kooskõlastamisel

rakendusasutus. Tegevuskava koostamisel on oluline, et tegevused võimaldavad saavutada eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Nende sidusus eesmärkidega ning mõjusus on arusaadavad, võimalusel innovaatilisi lahendusi soosivad, tegevuste ajakava on realistlik, arvestades mh tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust.

- **Kooskõla tegevuste kuluefektiivsusega**

Käskkirjaga ettenähtud tegevused on kuluefektiivne viis planeeritud väljundite ja tulemuste saavutamiseks. Käskkirja tegevuste eelarve on koostatud toetudes muuhulgas valdkondliku arengukava TAIE eesmärkide täitmiseks vajalike tegevuste mahu hinnangule. Tegevuste eelarve maht on hinnatud toetudes sarnaste tegevuste elluviimise kuludele ning arvestades ligikaudset teenuste maksumust, mis on vaja ellu viia, et saavutada seatud näitajate sihttasemete saavutamist. Täpsemad näitajate arvestuskäigud on paika pandud rakenduskava näitajate metoodikas. Teostatavate kulude vajalikkus ja mõistlikkus tagatakse muutuvates majandusoludes käskkirjaga ettenähtud iga-aastase tegevuskava koostamise käigus, milles kujundatakse detailsem eelarve detailse tegevuskava alusel. Tegevuste kujundamisel, sh kavandatavate tegevuste eelarvestamisel ja kulude kontrollimisel tuginetakse varasematele kogemustele, kuivõrd poliitikakujundajal ja rakendusüksusel on põhjalikud kogemused muu hulgas EL 2014-2020 finantsperioodi sarnaste meetmete rakendamisel. Sisse ostetavate teenuste lõplikud, õiglased ning usutavad hinnad leitakse hankeprotsesside käigus. Arvestatud on võimaliku hindade muutusega järgnevate aastate jooksul, toetudes minevikukogemusele (nt majandamiskulude puhul hindade võimalikku korrigeerimist THI alusel). Elluviijal ei teki toetusskeemi tulemusel püsikulusid, mis vajaksid rahastamist abikõlbulikkuse perioodi järel.

- **Kooskõla elluviija suutlikkusega tegevusi ellu viia**

Elluviija suutlikkus on põhjendatud eelneva struktuurivahendite perioodi elluviimise põhjal. Elluviija valik on kooskõlas ÜSS2021_2027, mille kohaselt on elluviija valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga määratud juriidiline isik, kes vastutab toetuse andmise tingimuste käskkirjas nimetatud eelarve ulatuses tegevuste tegemise ja tulemuste saavutamise eest ning kellele kohaldatakse toetuse saaja kohta sätestatut. Antud käskkirjas on elluviija MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused, kes vastab seaduses ette antud definitsioonile elluviija kohta. Elluviijal puudub vastuolu riigiabi reeglitega, kuna MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused puhul ei ole tegemist ettevõtjaga vaid mittetulundusasutusega, mis täidab ministeeriumi ning enda liikmete poolseid ülesandeid.

Tegevuskava koostamisel arvestatakse:

1. Rahastatavate tegevuste mõju meetme eesmärkide saavutamisele.

Arvestatakse tegevuste panust meetme eesmärkidesse, sh projekti tulemuste ja mõju eeldatavat ulatust ning vajadusel väljundite ja tulemuste kestlikkust pärast tegevuste lõppu. Lisaks hinnatakse tegevuste panust meetme väljund- ja tulemusnäitaja(te) saavutamisse.

2. Rahastatavate tegevuste põhjendatust.

Arvestatakse, kas tegevuste eesmärgipüstitus on põhjendatud; kas tegevuse sekkumisloogika on arusaadav ja mõjus; kas tegevused võimaldavad saavutada püstitatud eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Hinnatakse, kas seos eesmärkidega ning mõjusus on arusaadavad ning innovaatilisi lahendusi soosivad. Selgitatakse, kas tegevuste ajakava on realistlik, arvestades muuhulgas tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust.

3. Rahastatavate tegevuste kuluefektiivsust.

Arvestatakse, kas tegevused/lahendused on kuluefektiivsed planeeritud väljundite/tulemuste saavutamiseks, sealhulgas kas lõppsaaja poolne osalustasu on vajalik, ning kui jah, siis milline tasu on kulutõhus. Arvestatakse, kas planeeritud eelarve on realistlik ja mõistlik – kas on selge, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud, kas planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud. Tegevustega ei teki vajadust järgnevate püsikulude rahastamiseks.

4. Suutlikkust rahastatavaid tegevusi ellu viia.
Arvestatakse, kas tegevuste elluviijal ja partneritel on kvalifikatsioon ja kogemus ning õiguslikud, organisatsioonilised või tehnilised eeldused tegevuste elluviimiseks kavandatud viisil ning jätkusuutlikust tagades.

5. Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega. Tegevuskava koostamisel arvestatakse, kuidas on võimalik parimal moel võtta arvesse ja aidata kaasa Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete (sooline võrdõiguslikkus, võrdsed võimalused, ligipääsetavus, kestlik areng, keskkonnakaitse ja kliimaneutraalsus ning regionaalareng) eesmärkide saavutamisele ja panustada seeläbi vastavasse riigi pikaajalise arengustrateegia näitajasse.

- **Kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega**

Käskkirjaga hõlmatud tegevuste seos Eesti 2035-ga on kirjeldatud seletuskirja peatüki 2 punktis 3, lisaks on antud punktis selgitatud käskkirja panustamise kohta horisontaalsete põhimõtete näitajatesse. Tegevuste seosed horisontaalsete põhimõtetega on põhjalikumalt kirjeldatud seletuskirja peatükis 4.
Tegevuste elluviimise konkreetsed alategevused käskkirjas nimetatud tegevuste elluviimiseks koos täpse eelarve ning ajaraamiga määratletakse iga-aastases tegevuskavas (edaspidi tegevuskava). Tegevuskava koostamisel tagatakse kooskõla 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud üldiste valikukriteeriumitega. Kõik tegevuskavas olevad projektid peavad panustama käskkirjaga seotud Eesti 2035 sihtidesse TAIE eesmärkidesse.

Tegevuskava tegevused on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad ning tagavad, et valitud tegevused arvestavad määruse nr 2021/1060 artiklis 9 sätestatud horisontaalseid põhimõtteid.
Nagu toob lisaks TAIEle välja ka „Eesti 2035“ strateegia, pärsivad Eesti arengut suured piirkondlikud erinevused ettevõtlusaktiivsuses, tootlike töökohtade paiknemises ja erinevates ettevõtete konkurentsivõime näitajates (sh nende teadmismahukuses, lisandväärtuses, ekspordis ning teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekuses). Kuigi mitme ettevõtete konkurentsivõime näitaja osas ei ole piirkondlikud erinevused viimastel aastatel enam kasvanud, püsivad need endiselt märkimisväärselt suured. „Eesti 2035“ ning TA, innovatsiooni ja ettevõtluse arengustrateegia 2035 näevad ette väljaspool Harjumaad elaniku kohta loodud SKP EL27 keskmisele lähenemise kiirenemist. Seetõttu on vaja riigi ettevõtlusmeetmete puhul järjepidevalt kavandada ja suunata ka nende regionaalset mõju. Ettevõtete tootlikkus (SKP hõivatu kohta) on selgelt kõrgem suuremate linnapiirkondadega piirkondades, ulatudes 2019.a seisuga Harjumaal 101%-ni ELi keskmisest (ületades ühtlasi ainsa piirkonnana nii ELi kui ka Eesti keskmist näitajat). Seevastu Lääne-, Kirde- ja Kesk-Eesti piirkondades jääb see kõigest 48-51% vahemikku ELi keskmisest ning enamikes maakondades alla 50% taseme (kõige madalam Põlva ja Jõgevamaal 37-38%). Sarnased piirkondlikud erinevused ilmnevad ka ettevõtlusaktiivsuses - kui Harjumaal oli 2020.a 1000 elaniku kohta 117 statistilisse profiili kuuluvat ettevõtet (v.a FIEd), siis suurtööstuste piirkonnas Ida-Virumaal ulatub see näitaja vaid 34-ni ning ka Kagu-Eestis ja Järvamaal jääb alla 60. Ettevõtete keskmine lisandväärtus ulatus 2017. a andmetel Lõuna- ja Lääne-Eestis vaid 72 ja 65% tasemeni Eesti keskmise suhtes, samas kui Kirde-Eestis on see koguni 134%, seda suuresti sealsete energia- ja keemiatööstuse suurettevõtete arvelt. Siiski tuleb arvestada, et sellekohane statistika kajastab vaid 20 või enama töötajaga ettevõtteid, jättes võrdluspildist välja piirkondlikus ettevõtluses olulist rolli mängivad mikroettevõtted.
Tegevuskavas tuuakse välja konkreetsed põhimõtted ja tegevused, mille kaudu Eesti 2035 sihtidesse ja aluspõhimõtetesse panustatakse ning aruandluse osaks on „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevuste ja tegevuste tulemuste ülevaade.

4. Käskkirja mõjud horisontaalsetele põhimõtetele

Sekkumiste ettevalmistamisel ja rakendamisel on võetud arvesse võimalikku mõju võrdsusele, kaasamisele ja mittediskrimineerimisele, keskkonna- ja kliimaeesmärkidele ning vajaduse korral kohandatakse meetmeid seal, kus asjakohane.

Käskkirja raames toetatakse kahte sekkumist - esiteks, teadlikkuse kasvatamise ja nõustamistegevust ning teiseks VKEde oskuste arendamise tegevusi. Partnerite pakutava nõustamisteenusega soodustatakse ettevõtluskeskkonda, ettevõtlikkust ning teadmusmahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja eksporti ning investeeringuid kõigis Eesti piirkondades. Oluline on luua soodne kasvupinnas uute ettevõtete tekkimiseks ja nende edasiseks kasvamiseks.
Elluviija käsitleb tegevuskavas ka seoseid horisontaalsete põhimõtetega: sooline võrdõiguslikkus, võrdne kohtlemine ja ligipääsetavus, keskkonna- ja kliimaeesmärke. Sealjuures võimalusel pööratakse tegevustes tähelepanu ettevõtluses alaesindatud rühmade (nt naised, vanemaealised) suuremale kaasamisele. Elluviija tagab, et puuduks riive horisontaalsete põhimõtete suunas ning võimalusel kujundab tegevusi nii, et need panustaksid positiivselt horisontaalsete põhimõtete edendamisesse. Riive puudumine tähendab, et tegevuskavasse arvestatud alamtegevustel ei tohi olla negatiivset mõju horisontaalsetele põhimõtetele. Tegevuskava koostamisel otsib koostaja võimalust, kuidas lisaks neutraalsele mõjule saab tegevus avaldada ka positiivset mõju horisontaalsetele põhimõtetele. Selleks märgib elluviija tegevuskavas ära tegevused, mis võiksid panustada mõnda horisontaalsesse teemasse, ning sellest tulenevalt disainib tegevuse selliselt, et tegevuse mõju oleks positiivne.

4.1. Sooline võrdõiguslikkus ja ligipääsetavus

Sekkumised panustavad soolise võrdõiguslikkuse ja ligipääsetavuse suurendamisse väljaspool Tallinna linna. Sooline võrdõiguslikkus ettevõtluses tähendab, et naistel ja meestel on võrdsed võimalused ettevõtete loomiseks, juhtimiseks ja ettevõtluskeskkonna kujundamiseks. Peamiste ettevõtluses soolist võrdsust pärssivate teguritena tuuakse välja, et naistel on väiksem algkapital, mida nad saavad ettevõtte alustamisesse panustada, samuti on neil kehvema majandusliku seisu ja väiksema ärivaldkonna sotsiaalse võrgustiku tõttu keerulisem kaasata väliseid rahalisi vahendeid. Ka ettevõtte arendamise jaoks vajalikku aega on naistel seoses suurema kodu- ja hooldustööde koormusega vähem, kui meestel. Naiste ja meeste loodud ettevõtted on koondunud ka erinevatesse tegevusvaldkondadesse. Naised loovad ettevõtteid pigem majutuse, toitlustuse, turismi jm valdkonnas või valdkondades, kus ettevõtlus on vähem levinud, nt sotsiaal- ja haridusvaldkond. Samas on naiste osakaal väga väike innovatiivsetes kiire kasvuga nn nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades- nagu IKT, tehnoloogia ja inseneeria.

Tegevuste planeerimisel tuleks võtta arvesse meeste ja naiste erinevat olukorda ja vajadusi ettevõtluse valdkonnas ning pakkuda naistele, kes on valdkonnas alaesindatud, tuge peamiste ettevõtlusega tegelemise kitsaskohtade, nagu võrgustiku puudumine, keeruline ligipääs ettevõtte arendamiseks ja kasvuks vajalikule rahastusele, ettevõtluse ja pereelu ühitamise ning negatiivsete soostereotüüpide mõju seljatamiseks.
Soolise võrdõiguslikkuse mõõdik on soolise võrdõiguslikkuse indeks.

Soolise võrdõiguslikkuse järgimiseks on elluviijale ja partneritele tegevuskava tegevuste planeerimisel abiks küsimused:

1) Kas lahendus mõjutab soolist võrdõiguslikkust?
2) Kas lahendusel on (otseselt või kaudselt) erinev mõju naistele ja meestele?
3) Kas lahendus aitab vähendada soolist ebavõrdsust?
4) Kas lahendus aitab vähendada soostereotüüpide levikut ühiskonnas?

Võrdsed võimalused vähemusrühmadele ettevõtluse valdkonnas tähendavad, et kõik inimesed, olenemata nende kuuluvusest mõnda haavatavasse rühma (rahvuse, rassi, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse alusel), saavad luua ja juhtida ettevõtteid ning kujundada ettevõtluskeskkonda. Vähemusrühmade kogemused, vaatenurgad ja ideed toovad ettevõtlusesse suurema mitmekesisuse, mis soodustab loovust ja innovatsiooni ning aitab teha paremaid otsuseid. Seeläbi suurendab vähemusrühmade kaasamine ettevõtlusesse ka ettevõtete majanduslikku potentsiaali ja konkurentsivõimet ning aitab kaasa üleüldisele majanduskasvule. Tegevuste planeerimisel tuleb arvesse võtta erinevatesse sotsiaalsetesse rühmadesse (nt noored, vanemaealised, sisserännanud, erivajadusega inimesed) kuuluvate ettevõtjate ja potentsiaalsete ettevõtjate erinevat olukorda ja vajadusi ning pakkuda tuge peamiste kitsaskohtade leevendamiseks ettevõtlusega tegelemisel. Näiteks, vanemaealised tunnevad sageli, et ühiskond ega riik ei toeta nende ettevõtlustegevust, noortel napib juhtimisoskusi ja sisserännanutel puudub ülevaade kohalikust ettevõtluskeskkonnast ja ligipääs ettevõtlusvõrgustikele.
Vähemusrühmadele võrdsete võimaluste tagamiseks on elluviijale ja partneritele tegevuskava tegevuste planeerimisel abiks küsimused:
1) Kas lahendus mõjutab vähemusrühmade võrdseid võimalusi?
2) Kas lahendusel on (otseselt või kaudselt) erinev mõju mõnele vähemusrühmale?
3) Kas lahendus aitab parandada vähemusrühmade võrdseid võimalusi tegeleda ettevõtlusega?
4) Kas lahendus aitab vähendada eelarvamuslikku suhtumist vähemusrühmadesse?

Ligipääsetavus tähendab kogu elanikkonna kaasatust elu- ja infokeskkonda, mis tähendab, et kõikidele inimestele olenemata nende vanusest või tervislikust seisundist on tagatud võrdsed võimalused ühiskonnaelust osa võtta. Ligipääsetavuse all võib mõista füüsilise ruumi, info ja teenuste ligipääsetavust. Üldplaanis võib ligipääsetavuse jagada füüsiliseks keskkonnaks, kuhu alla kuuluvad hooned, teede taristu ja transport ning info ja teenused, mille alla liigituvad e-keskkonnad ja meedia, kombinatsioonis füüsilise keskkonna, info ja teenustega selgub hariduse, turismi, kultuuri ja spordi ning hädaabi teenuste ligipääsetavus.
Ligipääsetavuse tagamine on iseäranis oluline neljale peamisele puudeliigile ehk liikumis-, kuulmis-, nägemis- ja intellektipuue. Samas saavad kasu keskkonna ja teenuste sihtrühma põhisest kujundamisest ka lapsed ja eakad ning näiteks ajutise traumaga inimesed.
Ligipääsetavuse mõõdik on ligipääsetavuse näitaja.

Elluviijale ja partneritele on tegevuskava tegevuste planeerimisel abiks küsimused:
1) Kas lahendus mõjutab ligipääsetavust?
2) Kas lahendus on ligipääsetav liikumispuudega inimesele?
3) Kas lahendus on ligipääsetav kuulmispuudega inimesele?
4) Kas lahendus on ligipääsetav nägemispuudega inimesele?
5) Kas lahendus on ligipääsetav intellektipuudega inimesele?

Elluviijale ja partneritele on tegevuskava tegevuste planeerimisel abiks mõjude tuvastamise küsimused:
1) Kas ja kuidas lahendus aitab tagada ühiskonna erinevatesse gruppidesse kuuluvate inimeste ligipääsetavuse ühtlasel tasemel üle Eesti füüsilisele keskkonnale, toodetele või teenustele, infole ja kommunikatsioonile? Näiteks, kas loodavad e-keskkonnad on ligipääsetavad? Kas majandustegevuse alustamiseks, teostamiseks ja aruandluseks vajalikud veebikeskkonnad on ligipääsetavad?
2) Kas lahenduses on rakendatud kaasava disaini põhimõtteid?

Toetuse abil loodud teenused peavad olema kättesaadavad ja kasutatavad kõikidele kasutajagruppidele olenemata erivajadusest (liikumispuue, kuulmispuue, nägemispuue, intellektipuue), elukaareülese (täiskasvanu lapsevankriga, eakas) ning ajalise iseloomuga erivajadusest (püsiv, ajutine) ning peavad arvestama liikuvuse ja ligipääsetavuse põhimõtetega.

Samuti peavad olema disainitud viisil, mis muudab nad suurimal võimalikul määral kõigile inimestele kasutatavaks ilma vajaduseta neid kohandada (universaalne disain) või tuleb kasutada eridisaini, mis hõlmab nelja peamise erivajaduse (liikumis-, kuulmis-, nägemis- ja intellektipuue), elukaareülese (täiskasvanu lapsevankriga ja eakas) ja ajalise iseloomuga erivajadusega (püsiv ja ajutine) ning liikuvuse ja ligipääsetavuse põhimõtetega arvestamise. "
Abiks on universaalse disaini ja kaasava disaini materjalid: https://kompetentsikeskus.sm.ee/et/vordsed-voimalused/ligipaasetavus/mis-see/pohimoisted/universaalne-disain-ja-kaasav-disain.

Käskkirja eelnõu koostamise hetkel on analüüsitud puutumust põhiõiguste harta nõuetega. Seletuskirjale on lisatud põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga (PIK) arvestamise kontroll-leht (lisa 1). Eelnõuga ei tekitata õiguste riivet põhiõiguste harta ja PIK põhiküsimustes.

4.2. Tasakaalustatud regionaalareng

Regionaalne ettevõtluskeskkonna konkurentsivõime on piirkondliku arengu võtmetegur. Suured piirkondlikud erinevused ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete lisandväärtuses, tootlikkuses, ekspordis ning teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekuses pärsivad eelkõige suurematest linnapiirkondadest eemale jäävate piirkondade kui ka kogu Eesti majanduse konkurentsivõimet ja arengut tervikuna. Just ettevõtlusarengu näitajates on piirkondade vahelised erinevused jätkuvalt kõige tuntavamad. Majanduse kogutoodang ja tööjõu tootlikkus (SKP hõivatu kohta ostujõu alusel) on selgelt kõrgem kahe suurema linnapiirkonnaga piirkondades, ulatudes 2020.a seisuga Harjumaal 102%-ni ELi keskmisest, kuid jäädes Lääne-, Kirde- ja Kesk-Eesti piirkondades vaid 51-56% vahemikku ja viies maakonnas koguni alla 50%. Kui SKT hõivatu kohta ületab Harjumaal juba ELi keskmist, siis Ida-Virumaal ulatub see napilt üle 50% ELi keskmisest. Ka OECD riikidega võrdluses on tööjõu tootlikkus väljaspool meie suuremate linnapiirkondadega NUTS3 regioone üks madalamaid ja erinevused piirkondade vahel ühed suuremad.
Sarnased piirkondlikud erinevused ilmnevad ka ettevõtlusaktiivsuses. Kui Põhja-Eestis/Harjumaal oli 2022.a 1000 elaniku kohta 130 statistilisse profiili kuuluvat ettevõtet (v.a FIEd), siis suurtööstuste piirkonnas Ida-Virumaal vaid 38 ning jääb kõigis ülejäänud maakondades 60-93 vahel. Paraku on piirkondade vahelised erinevused viimastel aastatel ka mõnevõrra suurenenud.
Ettevõtete lisandväärtuse piirkondlikud erinevused on paaril viimasel aastal mõnevõrra vähenenud. Kui 2018. aastal ulatus keskmine lisandväärtus 20+ töötajaga ettevõtetes 1588 eurost Lääne-Eestis 3538 euroni Kirde-Eestis (Ida-Virumaa), siis 2020. aastaks oli vastav lõhe vähenenud 1663 ja 3072 euro vahele. Paraku on piirkonniti ühtlasemate näitajateni jõutud ennekõike Ida-Virumaa ettevõtete lisandväärtuse vähenemise tõttu. Tuleb ka arvestada, et nendes näitajates ei kajastu piirkondlikus ettevõtluses olulist rolli mängivad mikroettevõtted.

Ka riiklikud strateegiad „Eesti 2035“ ning TAIE 2035 näevad ette väljaspool Harjumaad loodud SKP kasvutempo kiirenemist Euroopa Liidu keskmise suhtes ning teadmusmahuka ja kõrgema lisandväärtusega ettevõtluse kasvu kõigis Eesti piirkondades. Selle saavutamiseks on vaja riigi ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitika meetmete kaudu suunata rohkem ressurssi ja toetuseid väljapoole suuremaid kasvukeskuseid, et Eesti areneks majanduslikult senisest võrdsemalt.

Seetõttu on ELi 2021-2027 aasta struktuurivahendite perioodi uute ettevõtlusarengu toetusmeetmete väljatöötamisel kavandatud rakendada piirkondlikke erisusi, mis aitavad eeldatavasti tagada nende ettevõtluspoliitika meetmete regionaalselt ühtlasemat mõju.
„Eesti 2035“ ning TA, innovatsiooni ja ettevõtluse arengustrateegia 2035 näevad ette väljaspool Harjumaad elaniku kohta loodud SKP EL27 keskmisele lähenemise kiirenemist.

Kavandatud sekkumised on kooskõlas piirkondlike erisuste vähendamisega, ettevõtlust toetavaid tegevusi viiakse ellu kõigis Eesti maakondades ning erilist tähelepanu pööratakse nõrgemate arengunäitajate piirkondade võimestamisele**.**

Eelmisel struktuurivahendite perioodil kuni 1.07.2023 aastani rakendas toetusmeedet Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Väliskaubandus- ja ettevõtlusministri käskkirja nr 15-0094 „Toetuse andmise tingimused ettevõtlusteadlikkuse arendamiseks“ (muudetud nr 16 0225, muudetud nr 1.1 1/17-066) alusel anti piirkondliku ettevõtluse toetamiseks toetust meetme tegevuse nr 5.1.1. „Nõustamine ja piirkondlike ettevõtjate arendamine maakondlikes arenduskeskustes“ elluviimiseks.
Toetuse andmine oli suunatud ettevõtlusteadlikkuse kasvu ja ambitsioonika ning uuendusmeelse ettevõtluse leviku suurendamiseks ning ettevõtlike hoiakute kujundamiseks maakondades.
Toetatavate tegevuste elluviimise tulemusena oodati sihtrühmades teadlikkuse kasvu ettevõtlusest ja ettevõtlikkusest ühiskonnas, oodati ettevõtlusalase kompetentsi kasvu ning kontaktvõrgustike laienemist. Meetme tegevuse väljundnäitaja „nõustamiskordade arv maakondlikes arenduskeskustes“ 2023. aasta sihtväärtuseks seati 40 000 nõustamiskorda kumulatiivselt. 2022. aasta lõpu seisuga on nõustamiskordasid kokku 29 568.
Toetuse jaotus ja väljundnäitajate saavutustasemed lepiti kokku toetuse elluviija ja maakondlike arenduskeskuste vahel ning kinnitati MTÜ üldkoosoleku otsusega. Toetuse jaotusel lähtuti välja kujunenud tavapraktikast ja ei analüüsitud tasakaalustatumat toetuse jaotust regionaalarengu vaatest sotsiaalmajanduslike näitajate alusel.

Lisatud graafikult on näha, et aastatel 2019–2022 oli toetuste suurem osakaal suunatud Harju ja Tartu maakonda.

Alates 1. juulist 2023 rakendab uue perioodi sekkumisi „VKEde teadlikkuse kasvatamine ja nõustamine maakondlikes arenduskeskustes“ ja „VKEde oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes“ Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Sekkumiste maakondlikeks partneriteks on maakondlikud arenduskeskused ja Lääne-Virumaal VIROL.
Eelarve kujundamise aluseks on regionaalpoliitiline siht vähendada piirkondade vahelisi arenguerinevusi ning suunata suurem osa toetusest neile piirkondadele, kus ettevõtlusega seotud probleemid on suuremad. Eelarve jaotuspõhimõte on kokku lepitud elluviija ja partneritega käskkirja ettevalmistamise protsessis. Eelarve jaotamine partnerite vahel võimaldab igal maakondlikul arenduskeskusel kavandada enda piirkonna tegevusi pikemaajalises vaates ning annab kindlust järgmiste eelarveaastate osas. Täpsema selgituse leiab seletuskirja punktist 9. leheküljelt 10.

Graafik illustreerib lõppeva perioodi toetuse jaotust Eesti regioonidesse aastatel 2019 kuni 2022.

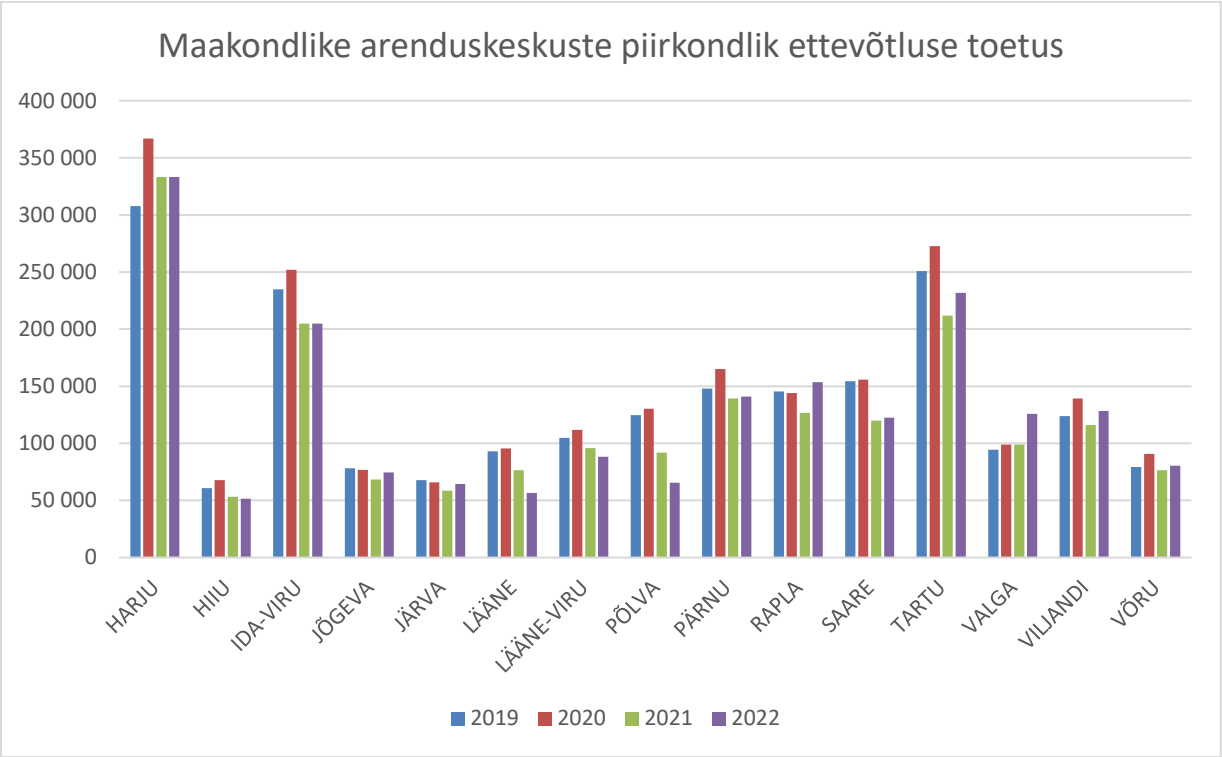

Alljärgnev graafik illustreerib lõppeva perioodi ja algava perioodi toetuse jaotuse erinevust Eesti regioonides.

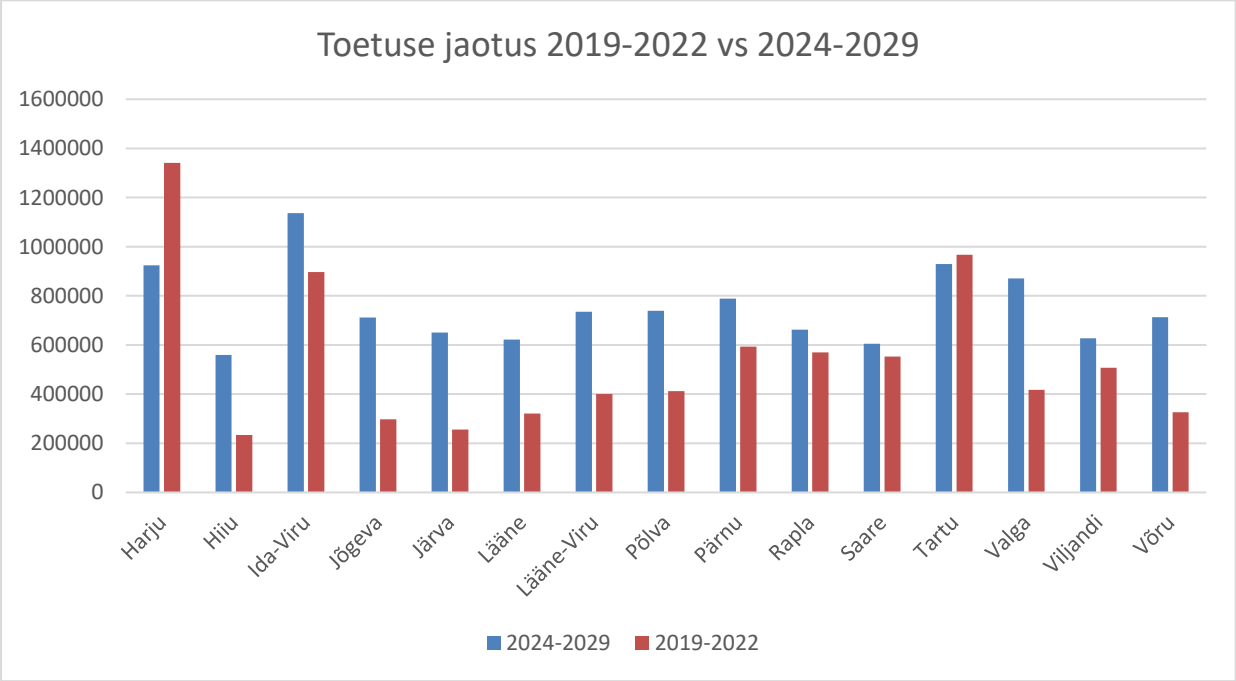

Sekkumistega panustatakse otseselt tasakaalustatud regionaalarengusse, piirkondade vaheliste erinevuste vähendamisse. Toetuse sihtpiirkond on kogu Eesti, välja arvatud Tallinna linn. Suurima mõju saavutamiseks rakendatakse piirkondlikku rahajaotust, mille jaotusvalem on kokku lepitud koostöös maakondlike arenduskeskustega. Toetuse jaotamisel on arvestatud maakondade sotsiaalmajanduslikke näitajaid ja rahvaarvu. Seeläbi võimestatakse vähem arenenud maakondasid, tagades eri maakondade suurema panuse riigi terviklikku majanduskasvu ning soodustatakse, et ettevõtete võimalused tegutsemiseks ja arenguks ning inimeste võimalused saada tasuvat tööd oleks eri maakondade lõikes tagatud ühtlasemalt. Elanike arvu arvestamine

valemi ühe komponendiga võimaldab kaudselt arvesse võtta sihtrühma ning tööealise elanikkonna paiknemist.

Nõustamisteenus ja ettevõtlusteadlikkuse tõstmise tegevused, koolitused ja kogemuste vahetused ja muud ühistegevused ettevõtjate arendamiseks sealhulgas messide külastused aitavad lahendada regionaalarengu juurprobleemi ettevõtja vaates. Alustavad ja tegutsevad ettevõtjad saavad tuge ja teadmisi tegevuste alustamiseks ja jätkamiseks. Potentsiaalsed alustajad saavad julgust alustamiseks ja tuge nõustamisel.

Regionaalarengu mõõdik on väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest. Sekkumine on disainitud sellisel viisil, et toetuse rahaliste vahendite jaotusest ja sihtpiirkonnast on Tallinna linn väljas. Toetuse jaotamisel ülejäänud Eestile on arvestatud sotsiaalmajanduslike näitajatega, milleks on SKP elaniku kohta ja ettevõtlusaktiivsus 3 viimase aasta keskmise näitajana.

4.3. Keskkond ja kliima

Sekkumistest on võimalik toetada väikese ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEd), kes investeerivad nutika spetsialiseerumise, tööstuse kolmikpöörde, ettevõtete võimekuse kasvatamisse ja ettevõtlusega seotud teadmistesse ning oskustesse. Toetusega on toetatavad näiteks VKEde roheoskused, sh erioskused toodete, teenuste ja toimimise kohandamiseks kliimamuutuste, keskkonnakaitse, ringmajanduse, ressursitõhususe ja teiste nõuete või normidega. Seega sõltuvalt tegevuste ja koolituste valikust maakondades võib toetus panustada teadmiste ja oskuste kaudu keskkonna ja kliimamuutuste mõju vähendamisele. Toetuse andmisel jälgitakse „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtet.
Keskkonna ja kliima mõõdik on kasvuhoonegaaside netoheide CO2 ekvivalenttonnides.

Elluviijale ja partneritele on tegevuskava tegevuste planeerimisel abiks küsimused:

1) Kas lahendus mõjutab kasvuhoonegaaside heidet?
2) Kas lahendus arvestab kliima muutumisega - üleujutused, tormid, põud, ekstreemselt külm?
3) Kas lahendus mõjutab looduskeskkonda, sh õhku, vett, pinnast, taimestikku ja loomastikku?
4) Kas lahendus mõjutab jäätmete tekke või taaskasutamise suurenemist või vähenemist?
5) Kas lahendus mõjutab inimeste keskkonnateadlikkust, keskkonna-alaseid hoiakuid, käitumist või väärtusi?

Vastavus „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele on analüüsitud rakenduskava koostamise käigus. Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021−2027 raames läbi viidud „ei kahjusta oluliselt“ analüüs ei tuvastanud, et käskkirjaga hõlmatud meetmed põhjustaks olulist kahju keskkonnaeesmärkidele, pigem toetatavad tegevused arvestavad ja panustavad kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisse. Sellest tulenevalt puudub vajadus lisaleevendusmeetmete kehtestamiseks. Nendeks eesmärkideks on: kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, üleminek ringmajandusele, saastuse vältimine ja tõrje, elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

5. Käskkirja rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Käskkirja rakendamisega ei kaasne rakendusasutusele ega rakendusüksusele olulisi lisakulusid. Rakendusüksuse menetluskulud kaetakse struktuurifondide tehnilise abi eelarvest. Rakendamise eeldatavaid tulusid ei ole võimalik rahaliselt mõõta, sest tegemist on pikemaajalise mõjugu tegevustega, mille tulemused kajastuvad ettevõtjate paranenud teadlikkuses ja kompetentsides.

6. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub selle allkirjastamisest.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu töötati välja koostöös Riigi Tugiteenuste Keskuse, MTÜ-ga Maakondlikud Arenduskeskused ning maakondlike arenduskeskuste ning arendusorganisatsioonide võrgustikega, tuginedes varasemale Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sarnasele meetmele.

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Kliimaministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele.
Arvamuse avaldamiseks esitatakse eelnõu Eesti Linnade ja Valdade Liidule , ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava seirekomisjonile ning Euroopa Komisjonile ja MTÜ-le Maakondlikud Arenduskeskused.

Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Riigi Tugiteenuste Keskus kooskõlastasid eelnõu märkustega. Märkustega arvestamise tabel on seletuskirjale lisatud (lisa 3). Ülejäänud organisatsioonid, kellele eelnõu esitati kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks, kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.

Lisad:
Lisa 1 – Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga (PIK) arvestamise kontroll-leht
Lisa 2 – Riskihindamise tabel
Lisa 3 – Kommentaaride tabel

(allkirjastatud digitaalselt)
Marko Gorban
Kantsler